ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЭН

47-дохи жэлэй гарана

БУРЯАД ҮНЭН

№ 65 (13073)
1970 оной
мартын 19,
четверг

Сэн 2 мүнгэн

-ой Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Советэй, Министриүүдэй Советэй орган

ЗАХИЛ ДҮҮРГЭГДЭЭ

Ленинэй орденто мяха-консервын комбинадай консервын заводто хүндэтэ захил—хариин гүрэнүүдтэ эльгээгдэхэ консервэ гаргаха захил үгтэнэй юм. Энэ захилые тэдэнэр болзорhоонь холо урид—мартын 15-да эрхим шанартайгаар дүүргэhэн тухайгаа мэдээсэбэ.

Комсомолшууд Г. Смолянинова, А. Курочкина болон бусад энэ захил дүүргэлгэдэ ехэхэн хубитаяа оруулба. В. И. Ленинэй түрэhеер 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ ажалай вахтада жагсажа, тэдэнэр эдэ үдэрнүүдтэ халаанайнгаа даабари 115—120 процент дүүргэжэ, эрхим шанартай эдлэл үйлэдбэрилнэ.

Бүхыдеө тус заводойхид март hарын түсэб дүүргэхэ болонхой. Апрелиин 21—22—23-най үдэрнүүдтэ эдэнэр алмаhан түүхэй эд, электрознерги, материалаараа ажаллаха юм.

Манай корр.

ЗУУНhАА—108 ХУРЬГАН!

Лубсан-Цырен Эрдынеев дүршэл шадабари ехэтэй, түрүү бэрхэ механик гэжэ Ивалгын туршалга-үйлэдбэрилгын ажахыда үнинэй гэжэ юм. Тэрэ hүүлэй гурба-дүрбэн жэлдэ удаагаар hайн үрэ дүйлана.

Байгшэ ондошье Лубсан-Цырен Тогочиевич баhал түрүү нэрэеэ хүндэтэй, ажахынгаа хонишодой дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөө эрхимлэжэ, зуун эхэ хонин бүриhөө дунда зэргээр 108 хурьгадаг байна.

— Манай урдаа хараха хонишод Лубсан-Цырен Эрдынеев, тэрэнтэй нүхэр Ленхобо Цыденжапова хоёр бүхы хонидоо хуу түрүүлжэ ажалаараа, зуун эхэ хонин бүриhөө үшөөшье олон хурьга түлүүлжэ байха даа. Эдэмнай найдамтай зон гээшэ,—гэжэ ажахын бодохи отделениие эрхилэгшэ В. Д. Ринчинов хэлэнэ.

Улаан-Удын аймаг. **А. ЮМОЖАПОВ.**

«Байкал» племхоз hү hааляараа манай республика соо мэдээжэ болонхой. Эндэхи фермын hаалишад (зүүн гарhаа): Л. Н. Седых, З. Н. Кожевникова, А. Е. Степанова гэгшэд нёдондо үнеэн бүриhөө 5663—5945 литр hү hаагаад, энэ жэлдэшье эршэеэ алданагүй. Зурагай баруун талада МТФ-е даагша А. И. Какаулин.
З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

НҮХЭР Л. И. БРЕЖНЕВ Е. ФОГТОЙ УУЛЗАА

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев хани ёлоор Москва айлшалжа ерэhэн ВСРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Венгриин хүдэлмэришэн-таряашанай революционно правительствын Түрүүлэгшэ нүхэр Ене Фогтой мартын 17-до уулзаба.

Нүхэд Л. И. Брежнев, Е. Фок халуун хани барисаанай, үнэн сэдьхэлэй, зүбшэн хэлсэгдэhэн бүхы асуудалнуудаар адли hанал бодолтой байhан оршон байдалда хөөрэлдөө.

СОВЕТ-ВЕНГРИИН ХЭЛСЭЭНҮҮД

Мартын 16-да Кремль соо СССР-эй Министриүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, хани ёhоор Москва айлшалжа ерэhэн Венгриин хүдэлмэришэн-таряашанай революционно правительствын Түрүүлэгшэ Ене Фок гэгшэдэй хоорондо хэлсээнүүд болобо.

Хани халуун, нүхэд ёhоной оршон байдалда үнгэрhэн эдэ хэлсээнүүдэй үедэ Совет орон Венгри хоёрой хоорондын харилсаа холбоое саашадань хүгжөөлгын, Советскэ Союзай, Венгриин Арадай Республикын арадуудай хоорондын хани барисаае хүгжөөлгын асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ.

* * *

Совет орон Венгри хоёрой хоорондын харилсаа холбоое саашадань хүгжөөлгын асуудалнуудаар совет-венгр хэлсээнүүд Кремль соо мартын 17-до боложо дүүрээ.

СССР-эй Министриүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, Венгриин хүдэлмэришэн-таряашанай революционно правительствын Түрүүлэгшэ Ене Фок хоёр талаhаа hанал бодолоо мэдэлсэhэнэй, хэлсээнүүдэй дүнгөөр сэдьхэлээ ханаhанаа лаблабад.

(ТАСС).

Ене ФОК Москваhаа мордобо

Хани ёhоор Москва айлшалан ерэhэн ВСРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Венгриин хүдэлмэришэн-таряашанай революционно правительствын Түрүүлэгшэ Ене Фок мартын 17-до эхэ ороноо бусаба.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министриүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин болон бусад тушаалтад ВНР-эй, Советскэ Союзай гүрэнэй тугуудаар шэмэглэгдэhэн Внуковска аэродром дээрэ айлшадые үдэшөө.

Л. И. БРЕЖНЕВ НОРОДОМ СИАНУГТАЙ УУЛЗАБА

КПСС-эй ЦК -гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев Камбоджын гүрэнэй толгойлогшо Нородом Сиануггай мартын 17-до уулзаба. Л. И. Брежнев Н. Сианук хоёрой хоорондохи хөөрэлдөөнэй үедэ Индохитадтахи байдал болон совет-камбоджын харилсаа холбоонууд тушаа асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ. Хөөрэлдөөн хани халуун, нүхэд ёhоной оршон байдалда үнгэрөө.

ВОИР-ай Центральна Советэй пленум

МОСКВА. (ТАСС). Уралан нарижуулагшад ба ухаалан зохёогшодой бүхэсоюзна бүлгэмэй (ВОИР) Центральна Советэй мартын 17-до болоhон V пленум зохёон байгуулхы шухала зорилгонуудта зорюулагдаа.

ВОИР-ай Центральна Советэй секретарь В. Н. Тюрин элидхэл хэбэ. Түсэбтэ табан жэлэй дүрбэн жэлэй турша соо уралан нарижуулгын, ухаалан зохёолгын 12 миллион үлүүтэй дурадхалнууд манай ороной арадай ажахыда хэрэглэгдэhэн байна гээд тэрэ мэдээсээ. Бүхы алмалтань 9 миллиард түхэригhөө үлүүлээ. Ухаалан зохёодог олон тоото коллективүүд, хэдэн зуугаад мянган ухаалан зохёогшод үйлэдбэриин технологи нарижуулха хэрэгтэ хубитаяа оруулжа, шэнэ түхэлэй шухаг машинануудд, механизмууд, аппарадууд, приборнуудые зохёогоо.

Түсэбтэ табан жэлэй алмалтын фоннуудые байгуулха уялгануудаа дүүргэhэн республикануудд, областьнуудай ухаалан зохёохы эмхинүүд элидхэл соо нэрлэгдээ. Украина, Казахстан, Киргизи, Литва, мүн Ульяновска, Кемеровскэ, Саратовска областьнууд энэ тоодо оролсоно.

КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министриүүдэй Советэй, ВЦСПС-эй, ВЛКСМ-эй ЦК-гай «Үйлэдбэриин арга боломжо бүри hайнаар хэрэглэхэ, арадай ажахыдахи алмалтын гурим үшөө наринаар сахиха тухай» бэшэгые тус бүлэгэй олон тоото эхин эмхинүүдтэ шудалжа байнхай. Техникэдэ дуратайшуул түлишэ, электрын элшэ хүсэ, металл гамтайгаар хэрэглэхэ конкурснуудые эмхидхэхэ юм.

ЭРАМХААНАЙХИД ЭРХИМЛЭБЭ

...ой модоной промышленностийн профсоюзай обком болон «Забайкаллес» комбинат лесхозуудай дунда дэлгэрhэн соцсоревнованиенэй февраль hарын гаргаба.

...даабариhаа гадуур 3 мянган кубометр hайн шанартай модоhэн Хурамхаанай модоной модошод онсо гаргаба, Буряадай ой модоной промышленностийн профсоюзай обком «Забайкаллес» комбинадай дамжуулгын Улаан туг абаба.

Мүн лэ Байгалай, Хандагатайн, Хүртэйн, Хандагайн, Шулуутайн, Худанай леспромхозуудай модошод hарынгаа даабариhаа гадуур 1—2 мянган кубометр модо бэлдэhэн байна. «Забайкаллес» комбинадай модошод февраль соо 335 мянган кубометр модо бэлдэжэ, hарынгаа даабари урагшатайгаар дүүргээ. Модошод түйлаhан амжалтаяа В. И. Ленинэй түрэhеер 100 жэлэй ойдо зорюулна.

Н. ТЮРНЕВ.

Уялгаяа шэнэлбэ

Улаан-Удын «Электромашина» заводой инженерно-техническэ мэргэжэлтэд, техническэ дэбжэлтэ hайжаруулха, шэнэ оньhон түхеэрэлгые үйлэдбэридэ нэвтэрүүлхэ гэhэн шухала зорилго урдаа табидаг. Эдэ...шаг хамтын суглаа дээшэлүүлэгдэhэн ...уялга абаа.

Инженерно - техническэ мэргэжэлтэдэй үүргэ үйлэдбэридэ ехэ ааб даа. Эдэнэй ...гоор лэ шэнэ шэнэ ...түхеэрэлгэнүүд үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэжэ, ...бүтээсэ дээшэлжэ, ...шанартай продукци ...бүтээгдэнэ. Энээниие дээдын hургуулитай инженер мэргэжэлтэн hайн ойлгодог.

Тиимэhээ «Электромашина» заводой инженерно-техническэ мэргэжэлтэд дутуу дунданнуудаа усадхан, В. И. Ленинэй түрэhөөр түүхэтэ 100 жэлэй ойн hайндэртэ 7 тонно түмэр арьбалха, оньhон түхеэрэлгын хоёр дурадхал үйлэдбэридөө нэбтэрүүлжэ, 700 түхэриг алмаха гэhэн шиидхэбэри гаргаа. «Электромашина» заводой инженерно-техническэ мэргэжэлтэд урдаа табиhан зорилгоёо бодото дээрэнь бэелүүлхэ арга боломжотой.

Н. ДЕМИН.

Түмэр зам жэлhээ жэл бүри шэнэ оньhон техникээр хангагдана. Паровозой орондо тепловоз, харин мүнөө электровоз ашаглагдажа эхилбэ.

Энээнтэй дашарамдан Улаан-Удын локомотивно депогойшье хүдэлмэри хубилна, хүдэлмэришэд шэнэ мэргэжэл шудална. Тэдэнэй нэгэн слесарь Николай Никанорович Шульгин эрхим ажалаараа шалгарна, олон янзын хүдэлмэри хэжэ шадаха болонхой. Түрүү хүдэлмэришэн коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэтэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Н. Н. Шульгин ажаллажа байна.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

Манай хөөрэлдөөн

БУЛТАДАА ОРОЛДООД БАЙХАДАА

Хонидой түл эмхитэй hайнаар абажа дүүргэхэ, абтаhан хурьгадые нэгэшье гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлхэ гээшэ мүнөөдэрэй гол шухала зорилгонуудай нэгэн болоно.

Энэ харюусалгатай хүдэлмэриин ажахыдаа ямараар үнгэргэгдэжэ байhан тухай Хориин аймагай Анзагай совхозой главна зоотехник Б. Б. Улзытуев иигэжэ хөөрэнэ:

— Нёдондо намар үбhэ гэжээлэй бага абтаад байхада, олопхи малшад, хонишоднай яажа үбэлжэхэ, ондо орохо гээшэбиби гэлдэжэ, ехэл зүрхэ алданги, hанаата болонги байhан юм. Тиигэхэншье буруу бэшэ hэн. Хэрбээ нёдондо 36 мянган центнер үбhэтэй ондо ороhон hаа, харин энэ жэлэй үбэлжэлгын урда оройдоол арба гара мянган центнер үбhэтэй байгаабди.

Теэд урдахи харюусалгаяа гүйсэд ойлгожо, бэрхэшээлые дабахаар бээ зэhээд байхадаа, ямаршье хүшэр хүндэ сагта хүнүүд ажалдаа амжалта туйлажа шадаха байна гэжэ энэ жэлэй малай үбэлжэлгэ элитээр харуулна.

Түбхын түрүүн үнгэрэгшэ намартаа бүри хожом болотор урин дулаан байжа, таряалан, сабшалангай hуурида, бэлшээри дээрэ малай эдихэ юумэнэй элбэг байhаниие hамбаашалан, илангаяа хонишоднай хонидоо ехэл оролдосотойгоор адуулhан, хүсэ шадалыень hайса абхуулhан байна. Мүн үбэлдөошье бүри январь гаратар дулааншаг, оройдоо сahагүй байжа, хонид гол түлэб адуулагдажа гараа.

Хоёрдохёор, отара бүхэндэ нарай хурьгадай байха байрануудхэзээ хэзээнэйхиhээ hайнаар дулаалагдаа, дээрэhээнь хушагдаа, хаягаарнь заваалин хэгдээ, досоохииень дулаан, хуурай байлгахын тула ута хоолойтой пеэшэнгүүд табигдаа. Хурьга абалсахаар дүршэлтэй хүнүүд отара бүхэндэ эльгээгдээ hэн. Тиихэдэ үбhэ тэжээлдэ нэмэри болгожо, хагда сабшаабди, модоной ногоон шэлбүүhэ хонидтоо бүхэли үбэлдөө зөөжэ эдюулээбди. Отара бүхэндэ шахуу хонид бүлеэдхэгдэhэн уhаар уhалагдаа.

Эдэ бүгэдын ашаар мүнөө жэлдэ хонидой түл гарза хоролтогүйгөөр, эмхитэй hайнаар абтажа байна гэжэ хэлэхэдэ алдуу болохогүй. Мартын 9-нэй мэдээгээр үбэлэй гурба hарада абтахаар хүлеэгдэhэн бүхы 9490 хурьгадаймнай эгээл 8 мянганиинь абтаад, нэгэшье түл гарза хоролтогүйгөөр томо болгогдожо байна. Иигээд мартын барагдатар үшөө 1500 шахуу хурьгад абтахаар хүлеэгдэнэ.

Совхоз соогоо дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ гурбадахи отделениин хонишод (хонин ажалай бригадынь бригадир Г. Б. Базаржапов) урда жэлэйхидэл адли баhал бултанhаа түрүүлжэ ябана. **Тэдэнэр бүхы 3298 эхэ хонидhоо даб дээрэ 3010 хурьгадые абанхай. Ондоогоор хэлэбэл, зуун эхэ хонин бүриhөө дунда эзргээр 90,5 хурьга абаад түлжүүлжэ байна.** Энэ отделениин хонишод өөhэдынгөө арга боломжые хаража үзөөд, хуршэ Хэжэнгын аймагай «50 лет Октября» совхозойхидой үүсхэлые дэмжэжэ, бүхыдөө зуун эхэ хонин бүриhөө 95-hаа үсөөн бэшэ хурьга түлжүүлхэ зорилго урдаа табинхай.

Энэ отделениин түрүү хонишод Пунсык Жамбалов Цырен-Доржо Чимитов хоёр тус тустаа отарынгаа зуун эхэ хонин бүриhөө 100 үлүүтэй хурьга абаад, ажахы, аймаг соогоо мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябана.

Тэрэшэлэн ахалагша хонишод Бүбэй Шойбонов, Шойжалсан Мархюуев гэгшэд зуун эхэ хонин бүриhөө даб дээрэ баhа 100 шахуу хурьгадые абаад, үхэл гарзагүйгөөр томо болгоно. Үнинэй дүршэл ехэтэй хонишод Ойдоб Тагаров, Самбу Сойжинов, Норбо-Самбу Бадмаев болон бусад мүн лэ зуун эхэ хонин бүриhөө 82—85 хурьгадые абаад, бүрин бүтэнөөр түлжүүлнэ.

Эдэ үдэрнүүдтэ хурьгадай үдэр бүри олороо адхархань hураггүй үсөөрөө. Тиигэбэшье абтаhан хурьгадые нэгэшье толгой хороонгүй томо болгохо, мүн түрэхэ хонидойнгоо хүсэ шадалые алдуулангүй байлгаха, хурьгадтайшье хонидоо тураахагүй гэжэ хонишод бүхы шадалаараа оролдожо, ажалайнгаа эршэ, эрмэлзэлгые нэгэшье үдэр hуладханагүй. Эгээл шадалаар hүлашаг, хаэли ехэтэй, нарай хурьгадтай хонидоо ...гаажа, үбhэ, талха таряанай зүйл эдюулээд, бэшыень хуу адуулнабди.

Агуухэ багша В. И. Ленинэй түрэhеер 100 жэлэй алдарта ойн үдэр болотор бүхы совхозоороо зуун эхэ хонин бүриhөө 85 хурьга абаад байхын түлөө хонишод шармайн оролсонхой.

ХЭЗЭЭ ГУРИМТАЙ БОЛОХО ЮМ?

Хэнэйшье мэдэhээр эбэртэ бодо малай тоо толгойе түргэн олошоруулха, мяха, hү ехээр абажа, гүрэндөө элбэгээр худалдахын тула түбхын түрүүн үнеэдые, бэеэ хүсэhэн гунжадые хаha сагтань үрэжүүлхэ хэрэгтэй. Тиигэжэ шадангүй, зуун үнеэн бүхэнэй дүрбэ-табыеншье hубайруулаа hаа, ажахыда, гүрэндэ айхабтар ехэ гарза хохидол ушаруулагдаха бшуу.

Энээнние Яруунын аймагай ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд hайн мэдэжэ байна. Теэд тус аймагай колхоз, совхозуудта жэл бүхэндэ нилээд олон үнеэд, бэеэ хүсэhэн гунжадынь түл үгэнэгүй, hубайрна. Үнгэрhэн жэлдэ эндэхи ажахынууд урэзанданайхида орходоо 1624 тугал үсөөн абаа. Тиихэдэ хүгшэрhэн, муудаhан 2172 үнеэд голодоhондо гаргагдажа, гүрэндэ тушаагдаа, үүсэлэгдээ. Иигээд ерэхэдээ аяар 3800 үнеэд, гунжадынь тугал үгөөгүй ха юм. Энээнhээ боложо, хэды ехэ мяхан, hүн дутуу абтаа гээшэб?

Нимэ тулюур туйган байдал юун дээрэhээ тохёолдооб?

Нэн түрүүн ажахынуудта искусственна үрэжүүлгын пунктнуудай яяр муугаар хүдэлhэнhөө, мүн үнеэд, гунжадай ототой болоhон үедэ ороондо оруулжа шадаагүй, дүршэлтэй бэрхэ хүнүүдые техник-үрэжүүлэгшэдээр томилоогүй дээрэhээнь лэ нимэ юумэн болоо ха юм. Энээндэ колхоз, совхозуудай главна зооветмэргэжэлтэд, фермэнүүдые даагшад зэмэтэй гээшэ.

Аймагай «Юбилейный» совхозые (главна зоотехнигынь нүхэр Заматский) абаад үзээ. Эндэ үнгэрhэн февраль соо 12 үнеэд ороондо оруулагдаа гэжэ нүхэр Заматский аймагайнгаа хүдөө ажахын управленидэ мэдээ үгэhэн байгаа. Үнэндөө энэ ажахы февраль hарада гүрэнэй искусственна үрэжүүлгын станциhаа граммшье үрэ абаагүй. Тиихэдээ искусственна үрэжүүлгые тоогоогүй, харин үнеэдтээ бухануудые табяад лэ тэдэмнай ороондо ороо гэжэ тоолоно ха юм. Иигэжэ байхадань үнеэдэй олоороо hубайрхань гайхалгүй.

Искусственна үрэжүүлгые зүбөөр эмхидхэжэ шадаhан газарта hайн үрэ дүн туйлагдана. Тусхайлбал, Яруунын совхозодо үнеэдые искусственна аргаар үрэжүүлхэ 7 пункт саг үргэлжэ хүдэлдэг. Тэндэнь дүршэлтэй бэрхэ, ажалдаа үнэн сэхээр хандадаг техник-үрэжүүлэгшэд нүхэд Максимова, Филиппова болон бусад хүдэлнэ. Нёдондо совхоз дотор 1400 үнеэд искусственна аргаар үрэжүүлэгдэжэ зуун үнеэн бүриhөө дунда зэргээр 94 тугал абтаа. Ажахынь хоёрдохи гүүртэлэ (даагшань В. Гарганов,техник үрэжүүлэгшэнь К. Максимова) зуун үнеэн бүриhөө 105 тугал абтаhан байна. Дүрбэдэхи гүүртэдэ (даагшань нүхэр Мухарханов, техник-үрэжүүлэгшэнь нүхэр Батомункуева) зуун үнеэн бүриhөө 103 тугал түлжүүлэгдээ. Үнгэрhэн жэлэй дүнгөөр техник-үрэжүүлэгшэд нүхэд Максимова, Батомункуева гэгшэд республикын хүдөө ажахын министерствын мүнгэн шанда хүртөө hэн.

Үнеэдые искусственна аргаар үрэжүүлхэдэ тугал олон абтахаhаа гадна, тэдэнь тобир hайн, үбшэ хабшагүй, бэеэршье томо байдаг. Яруунын совхоздо эхэнээ hая гарана тугалнуудые шэгнэхэдэнь тус бүридөө гол түлэб 32—35 килограмм татана. Энээнэй hүүлдэ искусственна үрэжүүлгые тоонгүй байхын аргагүй.

Аймагай «Комсомольский» совхоздо (главна зоотехнигынь нүхэр Виноградов) үнеэдые искусственна аргаар үрэжүүлхэ хүдэлмэри бүрншье муугаар табигданхай. Тиимэhээ нёдондо энэ ажахынхидай зуу үнеэн бүриhөө ороидоол 57 тугал абаhаниинь гайхалгүй. Тус совхозой нэгэл фермэдэнь (үрэжүүлэгшэнь Е. Багуева) бухын үрэ Шэтэ городhоо асарагдажа, үнеэд искусственна аргаар үрэжүүлэгдэнэ. Тэндэнь зуун үнеэн бүриhөө 83 тугал абтаа. Теэд энэ фермынгээ дүй дүршэлые бусад гүүртэнүүдэйнгээ дунда дэлгэрүүлнэгүй.

Нарhатын совхоздо (главна зоотехнигынь Д. Н. Дамбаев—өөрөө гүрэнэй племстанциин директор байhан хүн) энэ хүдэлмэри баhал hайнаар эмхидхэгдэнхэй гэхын аргагүй. Совхозой түбэй фермэдэ техник-үрэжүүлэгшээр нүхэр Помолева хүдэлнэ. Эндэ үрэжүүлэгдэhэн, үрэжүүлэгдээгүй үнеэд соонь бухануд hүла табяатай ябадаг байна.

Харин байгша ондо үнгэрhэн жэлэйнгээ алдуу, дутагдалые ойлгожо, искусственна үрэжүүлгын пунктнуудай хүдэлмэриие эрид hайжаруулаа ёhотой гэжэ hанахаар бэлэй. Теэд тиимэ юумэн баhал үгы. Үрэжүүлэгдэhэн үнеэдэйнь тоо нэмэнэгүй. Hүрэг соо ябаhан бухануудынь туранхай, муу, үрэнь шалгагдаагүй. Тэдэнь зоотехнигэй заабариин ёhоор харуулагдана, эдеэлүүлэгдэнэгүй.

Манай hанахада, ажахынуудай мэргэжэлтэд, аймагай хүдөө ажахын управленийн главна зоотехник Н. Н. Найданов, главна ветврач Б. Р. Раднаев искусственна үрэжүүлгын хүдэлмэри hайжаруулха тодорхой хэмжээ абаха зэргэтэй. Hаяшаг аймагай ажахынуудай зооветмэргэжэлтэд, техник-үрэжүүлэгшэдэй хабаадалгатай зүблөөн боложо, тэндэ иимэ зорилгонууд тавигдаа. Ойрын 10—12 үдэрэй туршада фермэ, гүүртэ бүхэндэ үнеэдэй хэр хээлитэй болоhонние шалгаха, hубайнуудыень тодоруулха, тэдэнние ототой болгохо хэмжээ абаха байна. Март hарада аймаг дотор үрэжүүлгын 25 пунктнуудые нээхэ ёhотой. Пункт бүхэндэ тусхай hуралсал дүүргэhэн, шадабаритай техник-үрэжүүлэгшэдые табиха, пункт бүхэнние бүхы хэрэгтэй зэр зэмсэг, химиин зүйлнүүдээр хангаха шухала. Мүн тэдэнние паспорттай болгохо байна. Тиигэжэ байгша ондо бүхыдөө 6 мянган үнеэдые, тэдэнэй 40 процентые нэгэдэхи квартал соо имагтал искусственна аргаар үрэжүүлхэ зорилго табигдана.

Энээнние хүсэндэнь хүргэхэ арга боломжо аймаг дотор гүйсэд бии. Гансал ажахынуудай, гүрэнэй племстанциин мэргэжэлтэд энэ талаар ажалаа эрид hайжаруулха ёhотой.

И. БОЧКАРЁВ,
Республикын гүрэнэй түбэй племстанциин ахалагша зоотехник.

Хадыге бүхөөг лэ хонин hүрэг

ҮҮСХЭЛ ГАРГАҺАН АЖАХЫДА:

Хэжэнгын аймагай „50 лет Октября“ совхозой хонишод 1970 ондо 100 эхэ хонин бүриhөө дунда зэргээр 90-hээ үсөөн бэшэ хурьга жүүлхэ гэhэн уялга абаад, республикынгаа хонишодые социалис мүрысөөндэ уряалhан байгаа.

Мүнөө бүхыдөө 5850 хурьган абтаад байна. Хабартаа үшөө 3 мянга гаран хурьгад абтахаар хүлеэгдэнэ. Эндэхи түрүү хонишо хонин бүриhөө 80—90 хурьга абажа, уялгаяа дүүргэхэ болонхой. Социалис уялгын дүүргэлтые шалгаха зуураа, ажал хэрэг тө хөөрэжэ үгэхэ гэhэн манай гуйлтые эндэхи хонишод мүнөө дүүргэбэ.

БҮХЫ БЭРХЭШЭЭЛЫЕ ДАБАХАБДИ

hҮҮЛЭЙ ХЭДЭН жэл удаагаар манай эндэ ган гасуур боложо, алууhа малдамнай бэрхэтэйхэн байдал тохёолдуулаа.

Совхозой ажалшад, малшад сагай уларилай тохёолдуулhан байдалые дабажа гарахын тула hүүлэй үедэ, илангаяа үнгэрэгшэ жэлдэ сохэхэн оролдолго гаргаhан. Нёдондо бүхы ороohото ургамалнуудай хахадынь шахуу сэбэр паар, намарай паар дээрэ, мүн шэнэ хахалhан газарта таригдаа. Тэрэшэлэн сохэнхидээ томо, жажээрээ илгагдаhан, эрхим шанартай үрэhөөр таригдаа. Тряалан, сабшалан дээрэ урдынхида орходоо наг шэбхэшье горитой гаргагдаhан, газарай шинг нойто барихашье худэлмэри сохэ хэгдэhэн байна.

Хабартаа, мүн зунай тэнгэhээ үнгэртэр эндэмнай дуhалшье бороо ороогүй, бүхы ургамал ногоое гандаагаа. Тингээд hүүлдэнь бороо хура сохэр ороод, гол горход үерлэжэ, баhал үбhэ абхуулаагүй.

Эдэ бүтэдэhөө боложе, хэрбээ урэанда 24 мянган центнер үбhэ абаhан hаа, нёдондо саhа оротер сабшажа, бүхы арга хургыень бедэржэ оролдобошье, ороидоол 9 мянган центнер үбhэ арай шамай абаабди.

Иимэ бэрхэтэй хүндэ байдалай дайралдабашье совхозой бүхы ажалшад, илангаяа хонишод, малшаднай урма зоригоо мохоогүй, хүсэ шадал, эдэбхи эрмэлэлгээе улам шангадхажа хүдэлөө. Хүшэр байдалда ороходомнай үбhэ тэжээл, талха тарна болон бүхы хэрэгтэй юумэ үгэжэ туhалhан парти, правительствынгаа сэгнэшэгүй ехэ туhаламжа, халуун анхарал оролдолгодо харюу болгоо, совхозоймнай ажалшад хэзээ хэзээнэйхиhээ эмхи гуримтайгаар, эршэмтэй шангаар хүдэлхэ гэжэ шиидээ hэш.

Агууехэ багша В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ байгша оной малай үбэлжэлгые эрхимээр үнгэргэхэ, 1970 ондо бүхыдөө 9500 хурьга түлжүүлхэ гэхэ гү, али зуун эхэ хонин бүриhөө 90-hээ үсөөн бэшэ хурьга абажа, тэдэнэ түс бүридэнь 20—22 килограмм шэнгүүртэй болгожо эхэhэнь hалгаяха, хонин бүриhөө 3 килограмм нооhо хайшалхабди гэжэ совхозоймнай хонишод социалис уялга абаад, республикынгаа бүхы хонишодые мүрысөөндэ уряалаа юм.

Ехэ үүсхэл уряа гаргахадаа совхозойхид нэн түрүүн өөhэдынгөө арга боломжо, хэрэглэгдээгүй нөөсэнүүдээ хуу хараада абалсаhан, хэды хүшэршье hаань, холэhэндээ хүрэхэбди гэжэ бата найдаhан байна.

Үбhэ тэжээлээр дутамаг, тулюур байдалтай аад, хаанаhаа нимэ ехэ уялга абаа юм гэжэ зариман hанажа болохо. Байдалнай даншье тулюур гэхээр бэшэ. Үбhэнэй багашье hаа, хура бороогой ехэр орохын урда зеленко ехэр тариhамнай муу бэшээр ургажа, бүхыдөө 12 мянган центнер абтаа. Мүн нёдондо ороидоол 900 тонно силостай байбал, энэ жэлдэ 2200 тонно дараабди. Энээнэй хахадынь шахуу хонидто эдюулэгдэхэ юм.

Тингээдшье үнгэрэгшэ жэлдэ ута дулаан намар болоо, үбэлдөөшье саhан ороой ороогүй шахуу, хонидые бэлшээхэдэ ехэ таатай зохид байгаа. Энээнэй ашаар олонхи отаранууд үбhэ тэжээл нилээд алмаа, хонидоошье тураангүй үбэлэй шанга хүйтэнине үнгэргэжэ шадаа. Нимэ hайн арга боломжые хэрэглэнгүй үнгэргэжэ болохогүй ха юм.

Мүн hүүлэй хоёр жэлдэ баhал үбhэ тэжээлээр дутамаг байгаашье hаа, олонхи хонишоднай hайн үрэ дүн түйлана. Нёдондо ахалагша хонишон Мария Рабданова зуун эхэ хонин бүриhөө 100 хурьга түлжүүлээ. Мүн бэрхэ хонишон Цыпилма Цыденова алар 891 эхэ хонидые даажа абаад, тэдэнэйнхээ зуун толгой бүриhөө 94 хурьга түлжүүлээ, хонин бүриhөө 3,5 килограмм нооhо хайшалhан байна.

Олонхи хонишодойнгоо оролдосотой hайнаар ажаллаhанай ашаар нёдондо гүрэндөө 1250 центнер хониной мяха тушаагаабди, энэмнай бүхыдөө тушааhан мяханай 65 процентнь болоно. Хамта 746 центнер нооhон гүрэндэ тушаагдаа гэхэ гү, али урда жэлэйхидэ орходоо 105 центнерээр ехэ нооhон абтаа. Бүхыдөө 9233 хурьгад түлжүүлэгдээ гэхэ гү, али урда жэлэйхиhээ 2000 гаран хурьгад олон абтаа.

Тингажэ үнгэрhэн жэлдэ совхознай хони үсхэгэрилгэhөө 437 мянган түхэригэй олзо оруулаа. Хониной мяханай центнерэй оорынь үнэ сэн түсэбэй ёhоор 81,2 түхэригтэ байха аад, 80 түхэригтэ, нооhоной центнерынь — 405 түхэригтэ байха аад, 403 түхэригтэ болоhон байна.

Совхозой гол hалбари болохо хонин hүрэг, үсхэбэрилгэдэ түйлаhан эдэ үрэ дүмнай бидэнэй hанаае даншье харюулнагүй, мүнөөдэрэй сагай эрилтэшье хүрэнэгүй гэжэ hайн мэдэнэбди. Тиимэhээ нэн түрүүн хонидоо түргэн олошоруулха, үүлтэрыень hайжаруулха, тарган мяха, нооhо ехэр абаха, тэдэнэй оорынь үнэ сэнгые эрид хямдаруулха зэргэтэй болонобди.

hайнаар хүдэлhэн, эрхим үрэ дүн түйлаhан хүнүүдые урмашуулха хэмжэнүүдые үргэнөөр хэрэглэдэг болохо байнабди. Нёдондо ажалай нэмэлтэ түлөөhэндэ 48 хурьган, 10 мянган түхэриг мүнгөн үгтөө. Хэлэн хүнүүд ВДНХ ошохо путёвкоор шагнагдаа. Жэшээнь, хонишон Цыпилма Цыденова арбан хурьга, 2000 түхэриг ажалай нэмэлтэ түлөөhэ абаа.

Теэд гансахан энэ жэлдэ үбэлжэлгые hайнаар үнгэргэжэ, түл абаад лэ hанаагаа амарха бэшэ, харин ажахышгаа бүхы hалбариниудые, нэн түрүүн хонин ажалаа саашахань хайшан гэжэ эрид хүгжөөхэ туhай бодомжолхо болонобди.

Хонидоо олошоруулхын тула шэнэ газар ашаглажа, сабшалан, бэлшээрээ үргэдхэхэ болонобди. Бургааhа шугы, жажэ модо сэбэрлэжэ, 1000 га газар ашаглаха арга бии. Тиимэhээ минеральна үрэмжүүлгэ, түсхай техникэ, мүнгөн мандаа хэрэгтэй. hая эмхидэгдэhэн ажахы халамнай туhалха бэзэ гэжэ hанагдана. Тэрэшэлэн олонхи отарануудта хонидой байра муу, хуушаранхай.

Мүнөө совхоздо үбэлэй хурьгад абтажа гол түлөб дүүрэхэнь. Үбэлэй hарануудта абтаха ёhотой 7,5 мянган хурьга байнай 5850 хурьганынь абтаад, гарза, хоролтогүйгөөр түлжүүлэгдэнэ. Тиихадэ 3 мянга гаран хурьгад хабартаа абтаха юм.

Д. ДУГАРОВ.
совхозой директор,
М. ХАНТАЕВ.
совхозой главна зоотехник.

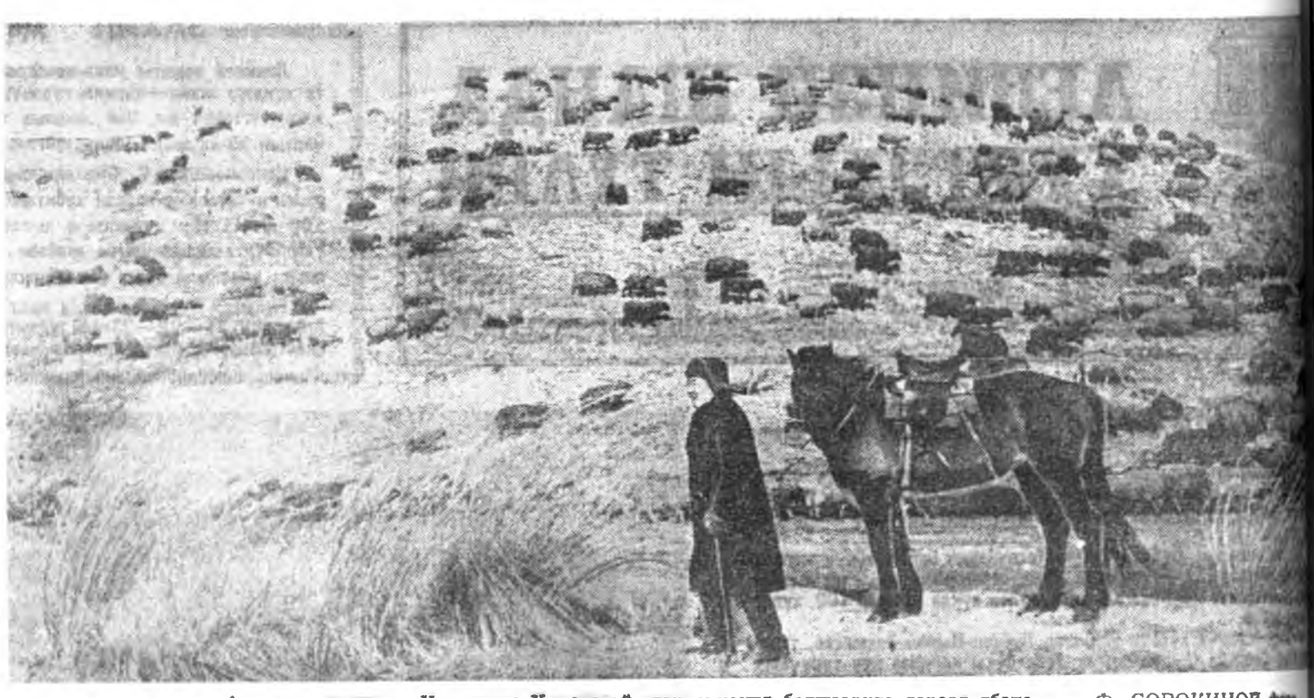

Ахалагша хонишон Цыденжап Хандуевай отарын хонид бэлшээриндэ гараад ябана. Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ХОНИШОДОЙ УРМА ЗОРИГ БАДАРУУЛА

УРДАХИ уг зорилгоёо hайн ойлгожо, хүсэл эрмэлэлгэ ехэтэйгээр, эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлhэн хүнүүд лэ түсэб, уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхэ байна бшуу.

Тиимэhээ манай совхозой партком, коммунистнууд хонин hүрэгөө түргэн олошоруулха, хурьга олоор абаха, нооhо ехэр хайшалха тухай дээшэлүүлэгдэhэн уялга абаад, республика соогоо үүсхэл гаргаад байхадаа, нэн түрүүн хонишодой дунда эмхидхэлэй хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха, социалис мүрысөө аша үратэйгөөр дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулаа юм.

Энэ жэлдэ совхоз соогоо зуун эхэ хонин бүриhөө дунда зэргээр 90-hээ үсөөн бэшэ хурьга түлжүүлхэ уялгаяа хайшан гэх hаа, амжалтатайгаар дүүргэхэбибди, энээнине хүсэндэнь хүргэхын тула юу хэхэ ёhотойбибди гэжэ хонишод, мэргэжэлтэдтэй бүхы талаhаань хоорэлдоо hэмди. Тингажэ хонишон бүхэн тус тустаа тодорхой социалис уялга абаа юм.

Отара бүхэндэ тусхай самбэр бии болгоообди. Тэндэнь совхозой, хонишоной оорынь социалис уялганууд, ажалайнь арбан хоног, hара бүринь дүн харуулагдана. Энэ арбан хоногто хэн хонишон түрүүлжэ, хэниинь гэгдэжэ ябанаб гэжэ хүн бүхэн мэдэжэ байдаг. Мүн хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд отарада ябахадаа, ооhэдынгөө ажаглалта тэндэнь бэшэдэг. Гадна отара дээрэ медицинын, худалдаа наймаанай эмхиин хүдэлмэрилэгшэд хэды дахин ябааб гэжэ тэмдэглэжэ байха дэбтэр бии. Хонишон бүхэндэ үдэр бүри анхарал хандуулжа, али болохо туhаламжа үзүүлжэ байнхада, хүнүүд урматайшье, урагшаа hанаатайгааршье хүдэлнэ.

Хонишодой социалис мүрысөөнэй дүн hара бүри гаргагдана. Илажа гарагшадта улаан тугхан, үнэтэ бэлэг барюулагдадаг. Мүнөө дээрээ залуу хонишон Гысыкбал Гынденов эрхимлэжэ ябанхай. Тэрэ 537 эхэ хонидhоо 448 хурьга абаа гэхэ гү, али зуун эхэ хонин бүхэнэй 84,4 хурьгадтай болоо.

Байгша ондо түрүү хонишодойнгоо дүй дүршэлые дэлгэрүүлхын тула тэдэнэй хөөрөөс магнитофон дээрэ буулгажа абаад, хүдэлмэриин hүүлдэ бусад хонишодоо суглуулжа шагнуулбабди. Энэмнай дүй дүршэлэй ехэхэн hүргуули болоно.

Хонишодто пом ходо абаашажа байха 4 нүүдэл библиотекэ эмхидхээгарагшадта улаан тугхан, үнэтэ бэлэг барюулагдадаг. Мүнөө дээрээ залуу хонишон Гысыкбал Гынденов эрхимлэжэ ябанхай. Тэрэ 537 эхэ хонидhоо 448 хурьга абаа гэхэ гү, али зуун эхэ хонин бүхэнэй 84,4 хурьгадтай болоо.

Байгша ондо түрүү хонишодойнгоо дүй дүршэлые дэлгэрүүлхын тула тэдэнэй хөөрөөс магнитофон дээрэ буулгажа абаад, хүдэлмэриин hүүлдэ бусад хонишодоо суглуулжа шагнуулбабди. Энэмнай дүй дүршэлэй ехэхэн hүргуули болоно.

Хонишодто пом ходо абаашажа байха 4 нүүдэл библиотекэ эмхидхээбди. Шэнэ газетэ, журнал зо таа абаашагдана. Отара бүр татор, политинформаторнуу донхой.

Комсомолшуул, залуучуу хүдэлмэриин hаhанhаа гара сионернууд энэ халуун хүр үедэ хонишодто туhална.

Ингэжэ бултадаа хам ор зетэйгээр, эршэмтэй шанга жэ, агууехэ багша В. И. Л түрэhөөр 100 жэлэй алдар абаhаан уялгаяа нэрэтэй т дүүргэхэ байhандаа этигэ

Г. САНГА
совхозой парткомой с

АЖАЛДА ОЛДОhОН ДҮРШЭ

Энэ жэлэй эхеэр республикын хүдөө ажахын түрүүшүүлэй зүблөөн дээрэ нэгэ танигдаагүй хүн хажуудам ерээд, иигэжэ асууба:

— Тан тухай үнинэй дуулагшаб. Hаhаар залуу аад, хонишоной дүршэл шадабари, онол мэргэжэлые хайшан гэжэ иимэ бэрхээр шудалаа гээшэбта?

Би юуншье гэжэ харюусахаяа ойлгобогүйб. Үнэхөөрөө хонишоной мэргэжэл, баян дүй дүршэл, онол аргыень тиимэ бэрхээр шудалжархиhаншье юумэ намда үгы ааб даа. Эхэ хонидой отарые даажа абаhаар оройдоол зургаадахи жэлэй хүдэлжэ байнаб.

Тингэбэшье бүри багаханhаа хойшо эжытээ үхэр малай гүүртэ, отара дээгүүр ябалсажа, хони, хурьгадай маараан, тугал, буруунай мөөрөөн соо өөдөө болоhон хүн бээзб. Тиимэhээ анханай адууhа малда дуратай байhан, бага зэргэ дүй дүршэлтэйшье болоhон хүн аабзаб.

Миниий hанахада, ямаршье ажал хүдэлмэриин дүй дүршэл гэнтэ бэлэхэнээр олдошодогүй. Түрүүн эхэ хонидой отара даажа абаад байхадаа, би совхозойнгоо бэрхэ хонишод Гамиля Гарифуллина, Цыпилма Цыденова болон бусадай дүй дүршэл ехэ hонирходог hэмби. Мүн республикын түрүү хонишодой ажалайнь онол арга тухай газетэ, брошюранууд дээгүүр анхаралтайгаар уншажа, өөртөө хэрэгтэй, таарахаар юумэнүүдыень ойдоо хадуужа абахые оролдохоо. Баhа зарамандаа ажалаа ингэд хэхэдэмни hайн гэжэ өөрынгөө ухаагаар шүүжэ, ойлгожо абахяш даа.

Дүрбэн жэлэй саада тээ мүнөө хаража байhан хонидойнгоо зуhаг байхадань түрүүн туршаажа абаа hэм. Түрүүшын жэлдэ шанэ түрэhэн зуhаг хонидойнгоо зуун толгой бүхэнhөө 98 хурьга түлжүүлээб. Тэрэнhээ хойшо жэл бүхэндэ зуун эхэ хонин бүриhөө дунда зэргээр 95—100 хурьга алгадгүй абанаб.

— Хонишоной ажалда амаралта, сүлөөтэй забhар гэжэ байдаггүй. Түхэрсэн жэл соо үдэр бүри оролдожо хүдэлбэл, амжалта түйлагдаха,— гэжэ тэсэгэн хүдөө ажахын түрүүшүүлэй зүблөөн дээрэ Зэдын аймагай Борьёогой совхозой хонишон Гасаран Рабдаев тон зүб хэлээ.

Зунай эхеэр хурьгадые эхэhээнь hалгаажа, ондоо хүндэ туршаахадаа одоол сүлөө орогдобо гэжэ' hанахадаш, хонидоо hайнаар адуулжа, хүсэ шадал абхуулха, ороондо оруулха хаhа тулажа ерэхэ. Тингэнээр байтар үёэлжэлгэдэ, түл абалгада бэлдэхэ саг болохо. Удангүй хурьгад hубаржа, үнөөхил халуун хүдэлмэриин үе эмхилхэл даа. Юрэдөөл, нэгэ үдэр залхуурааб, «хожом хүүжэб» гээд хойшолуулха ажал хонишондо байхагүй. Хүүл саг соогоо, hайнаар бүтээгдэхэ ёhотой.

Үбэлэй сагта хурьга hайнаар абахын тула зундаа, намартаа хонидые hайнаар бэлшээхэ, таргалуулха гээшэ гол шухала гэжэ hанадагби. Тобир тарган хонин ороондошье түргэн орохо, хээлеэ hайн бариха, өөдэргэн сула хурьга түрэхэ, тэрэнээ hүөөрөө hайса садхааха байна бшуу.

Зундаа хонидоо үглөөниинь бүрэнхыдэ 4 часта гаргаад, халуу унатаар hайса садхаажа абахые оролдодогби. Үдэрэй шанга халуунда бургааhа шугын hүүдэртэ, Худан голой эрьедэ абаашажа ойро зуура амаруулаад, үдэшэ баhал харанхы болотор адуулагдана. Хонидые наратай халуун үдэр үндэр гүбэ, хада газарта, харин бүрхэг hэрюун үдэр голдо бэлшээхэдэ зохид гээд hанагшаб. Хонид ямар газарай погоондо илангаяа дуратайб, хаанань хэды сагта бэлшээхэдэ таарамжатайб гэжэ нариналагаа ябаха ушартай болодог. hүүлэй хэдэн жэлдэ, илангаяа нёдондо, эндэмнай ган гасуур боложо, хонидые адуулхада ехэхэн бэрхэшээл тохёолдуулаа. Тиигэбэшье hаань, hайн погоотой газарынь ходо бэдэржэ, тургэ-тургэн hэлгүүлжэ байгаад адуулжа, хонидоо яhала таргалуулжа шадаабди.

Хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэ үедэ үглөөгүүр бүришье эртэ, 3 часта бодохо баатай болохош. Тиигээгүйдэ аргагүй. Ототой болоhон хонидоо түргэн илгаад, бэшыень хаhа соонь бэлшээри гаргаха болоно ха юмши. Илгаhанаа үрэжүүлээд, дүтэ шадарай бэлшээридэ амяарайнь адуулдагбди. Юуб гэхэдэ, тэдэнээ дахин шалгажа, ороондо ороhыень илгажа абахада hайн болоно ха юм. Гол түлэб августа hараhаа эхилээд, сентябриин тэн болотор хонидоо бултыень үрэжүүлжэ дүүргэдэгбди. Нёдондо би өөрынгөө отарын, мүн хонишод Цыренжап Хандуев, Должит Цыдыпова гэгшэдэй отарын, хамта 1400 шахуу хонидые үнэ hэм.

Энээнэй hүүлдэ хонидой хүсөөхэ, түрэтэрынь хүсэ hайнтай байлгаха гээшэ гол Хэнэйшье мэдэhээр ороо онтышень оложо адуулаа hүүл багта, намарай эхэр эдихэ юумэн хаанашье Хонидой үшөө хээли багта да, мүн дулаан сагта тэдэ бэлшээридэ адуулдагби. тымнай бэлшээри ойроо байхадаа, хонидой түрэх дэнь, мүн түрэhэншэ адуулхадамнай хэрэгтэй юм.

Намарай hүүл багта гэжэ саhа, бороогой олон хо hаань, хонидоо шэрэ муудхуулхагүйн тула хаагаа хэ үбhэ тэжээл эртэнhөө бэ би.

Үбэлдөөшье хонидойнгоо рынь адуулдагбди. Илангаяа жэлдэ үбhэ тэжээлэй багта дэhэн. мүн саhагүй дулаа дээрэhээнь бүри декабрь адуулаабди. Тиигээд январь ралиин тэн болотор, хурьга олоороо гараха үедэл ойр байлгажа эдеэлүүлээд, мүн бэлшээридэ гаргадаг болоо

Хурьган бүхэнине түрүү дэнь hайса танюулжа, хүхүүлээд байгаа hаа, сан лохо гэжэ байдаггүй. Зариман ногой 30—40 хурьгадыг байхада ехэл нарилжа, хүхүүлэ hайнаар абаха хэрэгтэй. Тэ нарай хурьгадтай хонидо үдэр суг байлгаад, үлаань хурьгадые хамталжа, ниг болгодогби. Нарай хурьган hэ олоо байлгахада эрэ хүхэхэгүй, олон соо тэ Бүри томохон боложе, эхэ олодог болоходонь лэ 100 нэгэ сакманда хэмталнаб даа тэдэнинее 200 болоо руулдагби.

Хабаршаг тээ газаа хуу ходо хурьгадаа хашаhаа сэнгүүлэг, уужам хорёо дэгби. Тиихэдэ хурьгад тэтэ абахагүй болодог гэ шаб.

Мүнөө бүхы 545 эхэ хо дээрэ 392 хурьгад абтаад, түл гараалаагүй томо болоо шэ хониднай март соо хурьга Намтай сугтаа отделени организацийн секретарь Е маева, мүн механизатор Х лиев гэгшэд хүдэлэлсэ абалсана.

Байгша ондо зуун эхэ хо hөө 100-hаа үсөөн бэшэ хурь ха уялгаяа заабол дүүргэ тэмсэхэб.

В. ЖАМСУ
ахалагша х

САГАА hАРЫН БЭЛЭГ

ҮБЭЛЭЙ hААРИ хүйтэнэй хаhын ходорhоние мэдүүлэн, hүүлэй үедэ үдэрынь игаабари дулаан болоод, зариманда гэр байрын армагhаа шолшогоносо дуhаалаад абана. Үринай ами ороhонине мэдүүлжэ, хонишье хорёо соогоо наранда игажа, аажамаар хибэдэhээ хибэн хубхилдажэ хэбтэнэ.

Ахалагша хонишон Цыпилма Цыденова тэрэнэй туhалагша Шима Банжилова хоёр газлагуураа хонидоо эдеэлүүлжэ, уhалжа, сүлөө тухагүй хүдэлнэд. Хонидынь таба-зургаан ондоо хорёо соо илгагданхай эдеэлүүлэгдэжэ байна.

— Ингэжэ бултыень амяарайнь эдеэлүүлээгүйдэмнай аргагүй. Хүсэ шадалаар муушаг хонидые нэгэ амяарынь, тиихэдэ баhа бүри түрэхэ дүтэлhэн, мүн hая түрэhэн томохон боложо байhан бүри томо болоhон хурьгадтай хонид хуу амяараа эдеэлүүлэгдэнэ ха юм, гэжэ Цыпилма Булатовна хөөрэнэ.

Теэд тэдэ эгээл муу, туранхай гэжэ илгаhан хонидынь харахада, бэшэнhөө дутаагүй, яhалал тобир hайнууд лэ даа. Ёhотой хонишон хүнэй нюдэн хёрхо, тэдэнээ үдэр бүри наринаар хаража, адаглажа, ябахадаа, хониной хүсэ шадалаа заахашье татаал hаань, мэдэхэ байна бшуу. Мүн илгагдаhан бүсад хонидыеньшье харахада, баhал монсогор зандаа, хурьга хүхүүлжэ байhан гэхээр бэшэ. hайнууд.

— Энэ жэлдэ үбhэ тэжээлнай багашаг. Ооhэдөөшье мэдэнэт, ган гасуур болоо. Бүхы 557 эхэ хонинтомнай оройдоол 120 центнер үбhэн, 300 гаран центнер зеленко, бага зэргэ hолоомо үгтөө hэн. Тиигэбэшье hайн ута намар, саhагүй шахуу дулаан үбэл боложо, хонидоо гол түлэб адуулжа гарабабди. Энээнэй ашаар үбhэ тэжээлшье нилээдгүй алмагдаа, hаанайл хонидой олоороо түрэжэ эхилхэдэ, зариманьень байлгаад эдеэлүүлнэбди.— гэжэ ахалагша хонишон хэлэнэ.

МҮНӨӨ ХОРЁО соо яhала горитой үбhэн, зеленко, hолоомо буулгаданхай, эохидоор обоолоотой харагдана. Хоёр эхэ хоорбыш нэгэн соо ороohо таряанай зүйл, нүгөөдэньь — тусхай холимол талханай зүйл хэгдэнхэй байна. Хонидойнь хорёонуудые баруун тэзhээнь hалхи, саhа шуурганай үлеэхэгүйгөөр халхабша болгожо, hарабшатай даа баригданхай. Хуhамаг хорёо, хашаагайнь хажуугаар нэгэншье үлүү булуу юумэн үгы, сэбэр.

Цыпилма Булатовнатай хонидойнь хашаа соо оробобди. Эндэнь дулаахан, шэбхын үнэрыньегүй. Хаамжаар хэhэн хэдэн ондоо таhалганууд соо хурьгад олон харагдана. Бүри томохон болоohодынь иишэ тиишээ юрьсэ гүйлдэнэ. Зариманиинь хобоо соо хэгдэhэн холимол тэжээл брикет, модоной үйрүүлhэн погоон шэлбүүhэ, дабhа гэхэ мэтые эдинэ.

— Хурьгадай гараhаар 10—15 хоногтой болохолоорнь боро тэжээл эдюулжэ hурганабди. Илангаяа холимол талханай зүйл, нарhанай погоон шэлбүүhэ бага зэргэ бутаруулаад үгэхэдэ, хурьгад дуратай эдилдэг. Энээнине дан ехээр үйгааг, талхан болотор үйрүүлхэдэ, хурьгадай хамар руу ороод муу, хуу үригдэшэнэ,— гээд Цыпилма Цыденова погоон шэлбүүhэнэй бутардаhа альган соогоо абаад харуулна.

— Тэр тэдэ хурьгадай эхэнүүдые февралиин тэнгэhээ хойшо үдэрынь адуулганда гаргадаг болообди. Тингээгүйдэ аргагүй. Хонидоо бултыень хаагаад эдюулхэ болоо hаамнай, үбhэ тэжээл хаанашье хүрэхэгүй, хуhэ погооной гаратар үшөө холо. Тиимэhээ эдэ хурьгад бүхэли үдэртөө үбhэ, талха тарианай зүйл, нарhанай погоон шэлбүүhэнэй бутархай эдеэд, уhа садатараа уугаад лэ байна,— гэжэ Шима Банжилова хэлэнэ.

— hүниидөө хонидтнай хурьгадтаяа хононо гү? — гээд асуубаб.

— Нарай хурьгадые түрүүшын 2—3 хоногто байлгажа, эхэдэнь дадуулаад лэ илгажа сакман болгонобди. Томохон болоhон хурьгадые эхэтэйнь суг хонуулдаггүйбди. Юундэб гэхэдэ, тэдэ эхээ посожо, нооhыень норгоно, муудхаана. Амяарнь байлгаад, hүниидөө нарайнагуудынь нэгэ-хоёр дахин эхэдэнь табижа хүхүүлхэдэ дээрэ. Нарай хурьгадай байрын дулаан байхын тула хониды энэ коридор соо хонуулдагбди. Бүри дулаан болоходо нооhонойнь муудахагүйн тула эхэнүүдынь ондоо хүйтэнээг хашаада хонуулнабди,—гэжэ хонишод хөөрэнэ.

Дуугаралсаhаар байтарнай, нэгэ хонин түрэхээ хэбтэбэ. Цыпилма Булатовна тэрэнэйнгээ гэдэhэ бага эльбээд, хурьганай урда хоёр хулhоонь дүмүүхэн татаhаар татаад гаргажархиба. hая эхэhээ унаhан хурьган амигүй юумэндэл гонзойжо хэбтэнэ. Тиихэдэнь бэсынь бага-сага аршан, ама хамарынь арилгажа, Тэрэнэйнгээ ууса руунь нэгэ дахин аалихаhаар альгадаадхихадань, хурьган гэнтэ hэриhэндэл толгойгоо үргэжэ, бодохо hанаатай үндэгэшэн байба. Эхэншье хүхэнэжэ байгаад, хурьгаяа долёожо орошобо.

— Эдэш табадахи жэлэй түрэжэ байhан хуушан хонид, хурьгадаа голоногүй даа. hайса дэлгэнэжэ, hүтэйшье түрэнэ,— гэжэ Цыпилма Цыденова хэлэнэ.

Хашаагайнь нэгэ захада неэшэн түлигдэжэ, шэрэм дээрэ хурьгадай. hая түрэhэн хонидой ууха үhан бүлеэдхэгдэнэ. Мүн эндэ хаада хадаhан хайрсаг соо эм дом, хони, хурьгадые аргалхада хэрэгтэй гар үзүүлэй хэрэгсэл бии. Баhа нэгэ самбар дээрэ хонишодой социалис уялга, мүрысөөнэй гурим, хонидой тэжээлэй рацион, үдэр бүринь хүдэлмэриин гурим гэхэ мэтэ хадаатай, үшөө хонишоной дэбтэр, түл абалгын тоо бүридхэлэй дэбтэр үлгөөтэй байна.

— Даб дээрэ 450 гаран хурьгадгай болоообди. 30 гаран хонид эхирдэнхэй. Нэгэшье түл гарзалаагүй даа. Үшөө түрэхэ зуугаад хонид бии. Байтараа зуун эхэ хонин бүриhөө 100 хурьга абаха уялгаяа яажашье hаань, дүүргэхэ зорилготойбди,— гэжэ Цыпилма Булатовна хэлээ hэн.

ТЭДЭ дүүргэхэл байха. Энэмнай оороо арбаад жэлдэ эхэ хонидой отарада хүдэлhэн, дуршэл шадабари ехэтэй, ажалша бэрхэ хонишон гэжэ Доодо-Худандаа, бүхы Хэжэнгэ соо үнинэй мэдээжэ болонхой.

Үрэанда намар совхозой директор Дондок Даниевич Дугаров нэгэтэ ерээд, ехэл hанаата болоогөөр хэлэбэ:

Цыпилма, туhалхал болооли даа. Гамиля Гарифуллина амаралтада гараха болоод, хонидыень туршаажа абаха таатай хүн олдоногүй. Нэгэдэхи классай hайн нооhотой хонидые дайралдаhан лэ хүндэ даалгаха аргамнай үгы.

— Теэд оорынгөө хонидые хайшан гэхэбиб? — гэжэ Цыпилма хандаба.

— Хурьгалжа дүүрэтэрнь отара дээрээ нэмэжэл абаха болоош. hайн хүниие үгэлсэхэбди.

Тингэжэ нёдондо тэрэ, оорынгоо нүхэр Александр Нимаев, дуршэлтэй хонишон Шима Банжилова гурбуулан 891 эхэ хонидые түрүүлжэ, зуун эхэ хонин бүриhөө 94 хурьга абажа түлжүүлээ hэн.

М. НАМЖИЛОВ,
манай тусхай корр.

Гаршагай зураргта Цыпилма **Цыденова.**

ВЛАДИМИР ИЛЬИЧЭЙ БИБЛИОТЕКЭДЭ

Шушаника Манучарьянц (1889—1969) 1919 оной мартһаа В. И. Ленинэй библиотекареэр, һүүлээрнь 1924—1930 онуудта Н. К. Крупскаягай библиотекареэр ажаллаһан юм.

Владимир Ильич номыемни эб[illegible]ийтэй болгожо үгыт гэнэ гэжэ [illegible]рия Ильинична намда нэгэтэ [illegible]. Тиигэжэ би түрүүшынхээ [illegible]ьиновтанай бүлындэ ороо һэм. [illegible] сонгоо байдалайнь тон эгээлэй, [illegible] байһандань гайхабаб. Вла[illegible] Ильич, Надежда Константи[illegible], Мария Ильиничнагай бай[illegible] гүрбан багахан таһалгатай, [illegible] багахан столоватой байба. [illegible] булуу юушье үгы. Имагтал [illegible] ажалладаг, болбосон бүлын [illegible] эгээл шухала юумнууд [illegible] бии һэн. Номууд лэ угаа олон [illegible].

Владимир Ильичэй таһалга соо [illegible] номуудые хаража дүүргэ[illegible] һүүлээр тэдэниие каби[illegible] рүүнь абаашабаб. Тиигээд үг[illegible]рынь Ленинэй Совнаркомой [illegible]ранида ошоһоной һүүлээр но[illegible]дынь эмхилжэ оробоб. Тэрэ [illegible] ажалаа дүүргэхэ гэжэ бо[illegible], орой болотор байбаб. Һүниин [illegible] хоёр гү, али нэгэ часта [illegible]димир Ильич ерэбэ. Тэндэ [illegible]лажа байхыемни хараад уур[illegible]:

— Та муноо болотор эндэ бай[illegible]аар гээшэ гүт? Энэ хүдөлмэрние [illegible]дөдөр хэхэ аргагүй байгаа юм гү?

— Владимир Ильич, теэд та [illegible] ажалаа мэнэ һаяхан [illegible]гөөгөө бэшэ аалта?

Ленин миһэд гээд хэлэбэ:

— Би иигэжэ хүдэлхэ ёһотой [illegible]!

[illegible]ная хүдэлжэ эхилээд байхадам, Владимир Ильич Лидия Фотиевагаа асууба ха:

— Энэ минии библиотекарь хэн гэжэ нэрэтэйб?

Тэрэ харюусаба:

— Шуша, Шушаника.

Энээнэй һүүлээр уданшьегүй Ленин өөрынгөө кабинет соо һоо заседаниин зал руу орожо ерээд, Фотиевагай столдо дүтэлжэ, минии байтар иигэжэ хэлэбэ:

— Би Шушенскада сүлэлгэдэ байгаа һэм. Тэндэ Шуша гэдэг гол бии һэн. Харин Шушаника гээшэ тэрэнэй һалаа байгаа гээшэ ха.— Тиигээд нам тээшэ хараад, ташаганаса энеэгээ бэлэй.

Библиотекэдэ ороһон шэнэ литература Ленинэй кабинет соо [illegible] номуудые хаража дүүргэ[illegible]нгээ һүүлээр тэдэниие каби[illegible] рүүнь абаашабаб. Тиигээд үг[illegible]рынь Ленинэй Совнаркомой [illegible]ранида ошоһоной һүүлээр но[illegible]дынь эмхилжэ оробоб. Тэрэ [illegible] ажалаа дүүргэхэ гэжэ бо[illegible], орой болотор байбаб. Һүниин [illegible] хоёр гү, али нэгэ часта [illegible]димир Ильич ерэбэ. Тэндэ [illegible]лажа байхыемни хараад уур[illegible]:

— Та муноо болотор эндэ бай[illegible]аар гээшэ гүт? Энэ хүдөлмэрние [illegible]дөдөр хэхэ аргагүй байгаа юм гү?

— Владимир Ильич, теэд та [illegible] ажалаа мэнэ һаяхан [illegible]гөөгөө бэшэ аалта?

Ленин миһэд гээд хэлэбэ:

— Би иигэжэ хүдэлхэ ёһотой [illegible]!

Ленин ямар хүн һэн бэ гэжэ сэдьхэлдээ һанан лурдахадаа, 1924 оной комсомолой VI съезд дээрэ Н. К. Крупскаягай гайхамшаг үгэнүүдые һануулха дуран хүрэнэ: «Ленинии бурхан болгохо хэрэггүй. Тэрэнэй үзэл сурталынь лэ ажал ябуулгынтнай хүтэлбэри болохо ёһотой. Энэ бодолые гүйсэд ойлгоһон комсомолшууд лэ ленинецүүд боложо шадаха».

Владимир Ильич айхабтар эрэ[illegible]ной, даруу һайхан зантай хүн һэн. Хүнэй магтаха, һүгэдэхөө һанахадань тон дурагүй байдаг һэн. Аюултайгаар шархатаад, элүүр болоһонойнгоо һүүлдэ Владимир Ильич дүтынгөө нүхэдые ерүүлээд иигэжэ хэлэһэн юм.

— Намайе ехэ дээгүүр абхуулдаг, магтан суурхуулдаг боложо байна гэжэ угаа дурагүйгөөр ажагланаб. Энэ тааруугүй, хоро хүргэхэ ябадал лэ. Ганса нэгэн хүнэй хүсөөр хамаг юумэн бүтэдэг бэшэ гэжэ бидэ бүгэдэ мэдэнэ ха юмбибди... Тиимэһээ энэ магталгые таанад яаралгүйхэн замхааха ёһотойт.

Совнаркомой ямаршье таһаг соо өөрынгөө портрет үлгүүлдэгүй байгаа. 1920 оной майн 1-дэ Ленинэй бидэнтэй хамта абарга хонхын хажууда субботниггө хабадаан хүдэлжэ байхадань, нэгэ фотограф дүрьень абахаяа һанаба. Тиихэдэнь Владимир Ильич би дүрэ зурагаа абхуулхаяа бэшэ, харин ажаллахаяа эндэ ерээд гээд, фотографһоо тэрэ дороо хоёо болошоһон юм.

В. И. Ленин бэлэг болгон барибан олон ном абадаг һэн. Харимыень эндэ дурдая. Мэдээжэ философ, социолог Бертран Рассел (Англи) 1920 ондо Владимир Ильичтэ хоёр ном бэлэглэбэ). Тэдээн дээрээ «Нүхэр Лениндэ — авторһаа» гэжэ бэшэһэн байгаа һэн.

Англиин уран зохёолшо Бернард Шоу Ленинии тон ехээр хүндэлдэг байһанаа элируулан, «Мафусаил тээшэ һоргөө» гэһэн номоо иимэ бэшэгтэйгээр эльгээбэ: «Харюусалгата тушаалдаа таарама оюун бэлигтэй, абари зантай, эрдэм мэдэсэтэй Европын тон ганса гүрэнэй ажал ябуулагша Николай Лениндэ. Бернард Шоуһаа. 1921 оной июниин 16». Николай гээшэнь В. И. Ленинэй далда нэрэнүүдэй нэгэн юм.

«Бидэ гэмнэнэбди!» гэһэн ном дотороо Клара Цеткин сэдьхэл уяргама иимэ үгэнүүдые бэшэһэн: «Эрхим хоёр тэмсэлшэ коммунистнууд болон хүнүүдтэ: нүхэр Лениндэ, нүхэр Ленин—Крупскаяда. Гүн зүрхэнһөө дурлан хүндэлдэг Клара Цеткин».

Георгий Димитров болгар-француз болон француз-болгар словариин нэгэдэхи хубиие Владимир Ильичтэ бэлэглэхэдээ, иигэжэ бэшэбэ: «Манай инаг дурата багша, бүхэдэлхэйн пролетарска революциин һэлгэгдэшэгүй вождь нүхэр Лениндэ — Болгариин Коммунис партиин ЦК-һаа. ЦК-гай түлөө— Г. Димитров. Москва, 5. III. 1921». Энэ словарь мүнөө В. И. Ленинэй Кремльдэхи кабинет соо бии.

«Надежда Константиновна Крупская (Ульяновада)» зорюулһан «Арадай һуралсалай асуудалнууд» гэһэн ном дээрээ А. В. Луначарский иигэжэ бэшэһэн: «Эрхим хүндэтэ Владимир Ильичтэ —бэеынтнай түргөөр һайжархые хүсэнэм».

Хэблэжэ гаргаһан хэдэн номуудаа мүн юрын хүдэлмэришэд Б. И. Лениндэ зорюулһан байдаг. Жэшээнь, «Динамо», «Революционно тэмсэлэй 25 жэл» гэһэн номой табадахи хуудаһанда туулган бараар һиилэһэн иимэ бэшэлгэ бии: «Манай ашата багша, вождь Владимир Ильич Лениндэ «Динамо» заводой хүдэлмэришэд оөһэдынгөө ажабайдал болон тэмсэлэй хуудаһануудые зорюулна».

Ленинэй хүтэлбэри доро ажаллахадаа, бя энэм айхабтар ехэ хүн гээшэ гэжэ ойлгодоггүй һэм. Харин партиин съезднүүд болон бусад ехэ суглааануд дээрэ Владимир Ильичэй үгэ хэлэжэ, ажалшадай сог жабхалантайгаар тэрэниие угтан амаршалхадань, энэ эгээлэй хүн, агууехэ хүн гээшэ гэжэ мэдэрэн, омогорхон баярлаһандаа зүрхэ сэдьхэлээ долгилуулан байдаг бэлэйб.

Үнэхөөрөөл, Ленин агууехэл, алдар суутайл. Революционно үйлэ хэрэгүүдээрээ алдар суутай болоо; арад зоной замыень гэрэлтүүлэгшэ эгүүридэ мунхэ үзэл сурталаараа агууехэ болоо...

(АПН).

ЛЕНИНИЗМЫН ЖАСА

Моссоведэй урдахи Советскэ талмай дээрэ боро шулуун гэр бии. Тэрэ гэр бүхы дэлхэйдэ мэдээжэ. Эндэ КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Марксизм-ленинизмын институдэй түб партийна архив байдаг. Марксизм-ленинизмын үндэнэ зохёогшодой эндэ хадагалагдадаг анха зохёолнуудые гансашье совет бэшэ, мүн хилын саанахи эрдэмтэд олоороо шэнжэлэн үзэдэг. Шэнжэлэгшэдтэ хэрэгтэй элдэб документнүүдэй буулгабаринуудые партархив хэдэн арбаад оронуудта эльгээдэг.

В. И. Ленинэй документнүүдэй фонддо залиршагүй хүдэлмэринүүдэйнь, статьянуудайнь, тэмдэглэлнүүдэйнь, бэшэгүүдэйнь 30 мянга гаран анха бэшэлгэнүүд бии.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Марксизм-ленинизмын институдай түб партийна архивай гэр.

ТАСС-ай фотохронико.

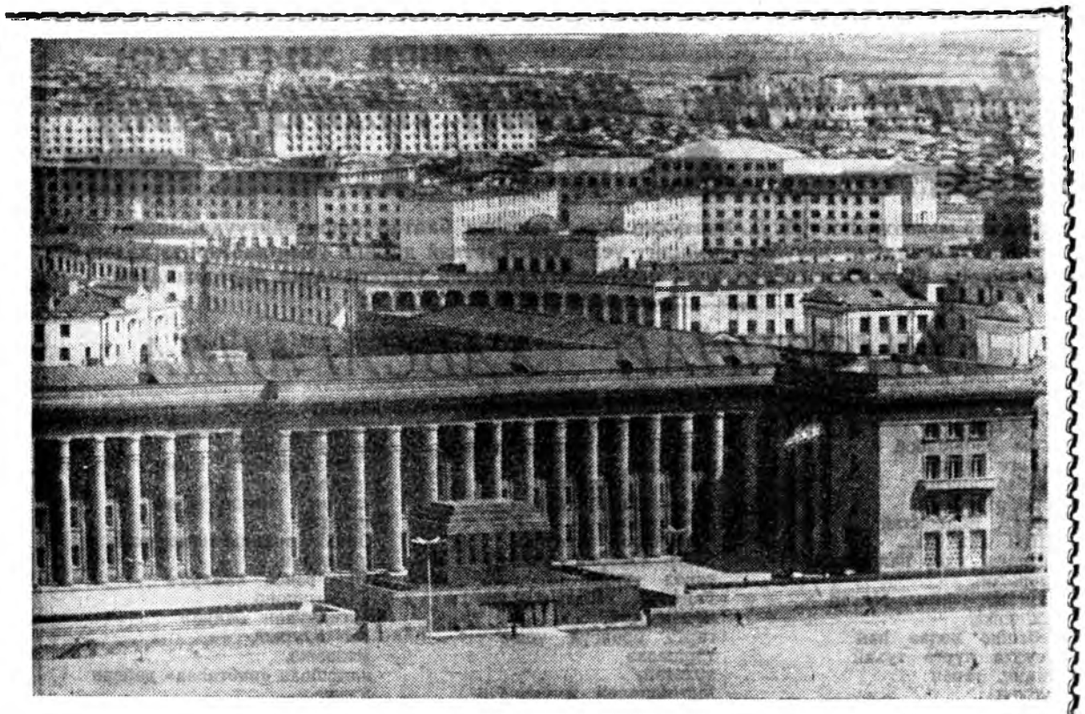

АХА ДҮҮ СОЦИАЛИС ОРОНУУДТА

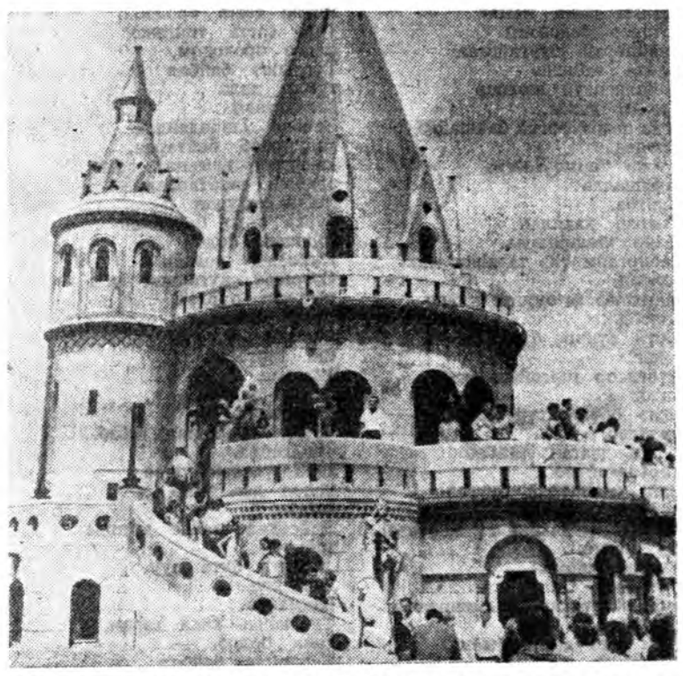

Монголой Арадай Республикын ниислэл хото Улаан-Баатар.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Правительствын байшан. Тэрээнэй үмэнэхи талмай дээрэ Д. Сүхэ-Баатарай ба Х. Чойбалсанай нойрсоһон Мавзолей.

ТАСС-ай фотохронико.

Зунай сагта Венгриин ниислэл хотодо хариин аяншад илангаяа олоороо суглардаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Загаһашадай хэрэм дээрэ. Тэрээнэй террассануудһаа Будапештын айлшад ниислэл хотын һайхан түхэлые хаража жаргадаг.

МТИ—ТАСС-ай фото.

Агаһаа ерэһэн бэшэг

МАЛША УГАЙ БАСАГАН

ЗУРАГЛАЛ

Буряад зон анха урда сагһаа хойшо түрэһэн гараһан угаа дамжан һалаатажа, заримань уран дархан гү, али ухаатай сэсэн, эрдэм бэлигтэй угаараа арад зондоо алдаршан суурхадаг, нүгөөдүүлынь олоной дундаһаа тобойжо гарама тодо шанар шэнжээр шалгардаггүй, тиимэһээ бүхы наһаяа боро юрьеэн соогуур үнгэргэдэг байһан юм. Харин баяд ноёд һаа алта мүнгөөрөө, адуу малаараа баярхадаг гү, али үндэр түрэлтэ ноён эрхэеэ урдаа барин, юрын ажалша зониие һүрдөөн дээрэлхэжэ ороддодог һэн ааб даа.

Теэд мүнөө үедэ һайн угтай зон угаа үргэлжэлүүлжэ, һайн һайхан жэшээ харуулан ябадаг, харин ахинша хаарташа гү, али залхуу залихайнь олоной шоо үзэлгөөр сорьёгдодог болоо ха юм.

Һайн угай зон гэнэбди. Мүнөө манай тала нютагай урдаа хараха зон малшад ха юм даа. Эдэмнай өөһэдынгөө элинсэг хулинсаг эсэгэнэрһээ малша ажалша зоной уг залгамжалан ерэгшэд болоно.

Тиимэһээл нютаг нютагай зон магтаалтай шударгуу малшан хүниие «малша угай юм» гээд омогорхон хөөрэлдэдэг зантай.

Зүдхэлиин хонишон Цыбегмит Батоболотова тухай мүн лэ нигэжэ хэлсэдэг. Нээрээшье, Цыбегмидэй баабайнь урдын малшан байһан. Тиихэдэ эсэгэнь—Юндунов Батоболот хорёод жэлдэ Гүнэй нютагай эрхим түрүү хонишон гэгдэн суурхуулһан, мүнөөшье үндэр наһатай болоод энэ хүндэтэ ажалаа орхёодүй ябаһаар.

Цыбегмит Батоболотова «малшан угай юм» гэлсүүлхэ эрхэ үнэн шударгы ажалаараа олоо. Цыбегмит залуу, ёһотойл мүнөө үеын болбосоронги малшан. Тэрэ ороддоол 24-тэй.

Иимэ залуу наһандаа юундэ хото город—дээдэ һургуулида гү, али һуурин газарта хүнгэн ажал бэдэржэ ошоогүй гээшэб? Хүдөөдэ байгаа юм? — гээд зарим нэгэ залуушуул Цыбегмидтэ зорюулһан асуудал табижа болохо. Теэд тэрэ манда нигэжэ хөөрэнэн байна.

— Мал ажал гээшэ хүндэтэй хэрэг ха юм. Манай энэ ажалда ябаагүй һаа, бэшэ хэн хүдэлхэб Аба эжымнай хойшоо гаража байна. Харин гүрэндэ, городуудай хүдэлмэришэд, ажалшадта мяха, тоһон, ажа үйлэдбэридэ нооһо, арһан хэрэгтэй. Тиихэдэ мүнөө үедэ хүдөө нютагташье, городтошье бай—адли болоо гээшэл. Бидэнэр радио шагнанабди, хаанашье ошоод ерэхэ гээ һаа, өөһэдын хүнгэн машина байха. Хүдөөгүүр һэеы гэртэ зөөжэ ябахаяа болижо, уужам һааруул гэрнүүдтэ байдаг болоһон байнабди. Мүн центр ошожо, сагаа һамшангүй, гэртээ һуугаад телевизорээр орон доторхи әлдэб һонин зүйлнүүдые, кино болон театр хаража, газаар эдеэ шанажа, угаабариин машинаар юумэеэ угаажа байха гээ һаа, һаадгүй болонхой. Тиимэ хадань город тэгүүлһэнэй үлүү юумэн юун бэ? Зүгөөр һургуулида һураха гэбэл, хонин ажалдаа хүдэлжэ байгаад һураха аргатайбди...

Цыбегмидэй эдэ һанал бодолнууд тон зүб гэжэ һанагдана. Тиин энэ залуу хүнэй хонишон болоһониинь гайхалгүй.

Батоболотова Агын дунда һургуулида һуража байтараа эжынгээ үбшэндэ дайрагдахадань харгамжагүйгөөр орхихо аргагүйдэжэ, 9-дэхи класс дүүргээд гараһан юм.

Тингэжэ эсэгынгээ хонидоо адуулха үедэнь тэрэ эжыгээ аргалуулха ябуулга хэдэг байгаа. Тиин энэ бэрхэшээл ходорон үнгэрбэ. Цыбегмидшье залуу наһанайнгаа заяа хубиие зохёохо ёһотой болоо һэн. Удангүй «Родина» колхозой автомашинын жолоошон Маюровтай хуби заяагаа нийлүүлэн, хани нүхэрынь болоһон юм. Энэ үедэ колхоздонь малшад олоор дутадаг байгаа. Цыбегмит Мүнхэ-Жаргалтаяа зүбшэн хэлсэһэнэй һүүлээр хонишод болохоор шийдэбэ.

— Бидэндэ хони даалгажа үгэхэдэтнай болохо. Дүршэл биш, хаража ядахагүйбди,— гэжэ Цыбегмит нэгэтэ колхозой хүтэлбэрилэгшэдтэ хандаа һэн.

Тэрэнэй энэ һанамжань ехээр һайшаагдаһан юм.

— Эгээл зүб, отара даажа абахат. Манда иимэ малшад хэрэгтэй.

Уданшьегүй Цыбегмит Мүнхэ-Жаргал хоёр эрье хонидой отарануудые даажа абаһан байнэ. Тиигэжэ залуу бүлын шэнэ ажабайдал шэнэ ажал хэрэгээр дэмжэгдэбэ. Ажалшье урагшатайгаар ябажа эхилээ.

— Тэрэ гэһээр гурбан жэл боложо байна. Энэ үе соо ажабайдалдамнай олон һайн хубилалтануд болонхой,— гээд Цыбегмит хөөрэнэ.

Тэрэшье гайхалгүй. Нинтын ажал хэрэгүүдтэ үнэн сэхээр, эдэбхи үүсхэлтэйгээр хабаадалсаад, амжалтатайгаар хүдэлөөд байхада, һайн хубилалта ба туйалтануд тобойсо гараха бшуу.

Эдэ жэлнүүд соо залуу бүлын ажал эрхим дүнгүүдтэй, магтаал солодо хүртэмэ байгаа. Тиимэһээл Батоболотова арад зоной үндэр ехэ этигэл найдабарида хүртэн, ажалшадай депутадуудай областной Советэй депутадаар һунгагдаа һэн. Мүн энэ үе соо ажалһаа таһалдангүйгөөр һуража, 10-дахи класс дүүргээ.

Мүнөө эдэ хонишодой гэр бүлэ Нарин-Хүнды гэжэ газарта байдаг. Даашадань 1026 толгой эрье хонид тоологдоно. Тиин ажал гүхайдаа хөөрэхыень гуйхадамнай, тэрэ нигэжэ хөөрөө:

— Аба, эжымни олон жэл соо хонишодоор хүдэлһэн юм. Тиимэһээ хонишоной ажал һайн мэдэхэб. Һургуулида һуража байхадаа, амаралтынгаа үедэ абынгаа ажалдань хамһалсадаг һэмби. Тэрэмни мүнөө ехэ туһатай болонхой. Мүнөө үбэлжэлгые хонидой хоролто гаргашагүйгөөр үнгэргэжэ байнабди. Малнай хүшэ шадалаар һайн, үбһэ тэжээлээр дутамаггүй хангагданги. Үглөөгүүр концентрадаар халлуулнабди. Үбэлэй түлэг хүйтэнэй үедэ үбһэ эдюулдэг һэмди. Мүн зелёнко, һолоомон, дабһан хүсэд хүрэхөөр бии.

Зүб даа. Инмэл байха ёһотой һэн гээд һанахаар. Эдэнэй үдэр бүриин эсэшэ сусашагүй оролдолгын аша үрэ бии ха юм даа.

Һаяшаг Цыбегмидэй ажал хэрэгые Бүхэсоюзна түбэй телевиденеэр харуулхаар буулгахаяа Москваһаа бүлэг нүхэд ерэһэн байна.

Цыбегмидэй хүсэл эрмэлзэл ехэ. Тэрэ магтаалтай бэрхэ хонишон, гэр бүлын жолоошон байхын хажуугаар, мүн Нершүүгэй зооветеринарна техникумэй зоотехническэ отделенидэ заочноор һураха түсэбтэй. Энэ залуу нүхэрэй ажал, һуралсал хөөрөо адли тэгшэ ябуулжа, али алиниеншье амжаха байһандань этигэхээр.

Цыбегмит Батоболотова бэшэ залуу нүхэдтөө ёһотойл эрхим жэшээ харуулан ябана. Тиимэһээл тэрэниие Даган нютагайнь хүбүүд, басагад Базардара, Цырендулма ба Дамдин Гармаевууд, Бадма-Ханда Дашилхамаева, Цырендоржи Аюров гэгшэд хонишод, мүн Шагдарова, Дашиева болон бусад һаалишад болоод хүдэлжэ байнхай.

Иимэл хадаа Цыбегмит олондоо хүндэтэй, ажалдаа түрүү ябана ха юм. Иимэл хадаа тэрэ область, округ, район болон колхозойнгоо зүгһөө оло дахин магтаал һайшаалда хүртэһэн, грамотануудаа бэлэгүүдые абаһан байнал.

А. ЖАМБАЛОН.

Зүдхэли-Агинское.

ДУРДАЛГАНУУД

Номой таг

Совет хүнүүд, бүхы дэлхэйн ажалшад агуу багшын ажал ябуулга, [illegible]далтай холбоотой бүхы юу[illegible] нэгэтэ һонирходог байна. Хүн [illegible] дунда мемуарна литература [illegible] суттай.

В. И. Ленинэй революционно ажал [illegible] эхилһэнһээ хойшо наяад [illegible] тигэрөө. Бэшэһэн зохёолнуу[illegible] олон миллион хэнэгээр бүхы [illegible] дээгүүр долгэрнэ. Ильичэй [illegible] оло дахин хэблэн гаргагдаа. [illegible]дтэ хүн зоной дунда олоороо [illegible] гээшэ ааб даа. Тиигээшье [illegible], энэ агууехэ хүнэй ажал [illegible], ажабайдал, үзэл суртал оло[illegible] һаная сэдьхэл улам ехээр [illegible] байнаар.

[illegible]дабайдалаа, ажалдаа, тэмсэл[illegible] ямаа байгааб, хүдэлмэришэд, та[illegible]дтай яажа хөөрэлдэдэг һэн хаб[illegible] хүн бүхэн мэдэхэ хүсэлэнтэй [illegible] элитэ. В. И. Ленинтэй [illegible] хүдэлһэн, уулзаһан, хөөрэл[illegible], хараһан, үгэ хэлэхыень шаг[illegible] хүн эдэ бүгэдэн тухайда һо[illegible]лтойгоор хөөржэ шадаха бай[illegible]. Партийна, гүрэнэй сэрэгэй [illegible] ябуулагшад, эрдэмтэд, уран [illegible]шод, уран зураашад, артист[illegible] дэлэнэй тоодо ороно. Илангаяа [illegible] хүнүүд—хүдэлмэришэд, та[illegible] эдэлэй дунда олон юм.

[illegible] И. Ленинтэй нэгэ үе сагта ажа[illegible] хүнүүд олон тоото дурасхаал[illegible] бэшэһэн юм. Эдэнэй ном бү[illegible] Ильичэй ямар нэгэн талые [illegible]ан байдаг. Эдэ бултадаа хам[illegible] В. И. Ленинэй шэнжэ ша[illegible] дүүрэнээр тобойсо гар[illegible]ааш.

«[illegible] иимэ байгаа» гэжэ ном [illegible] ондо хэблэн гаргагдаһан юм. [illegible] энээгээр ехэ һонирходог. [illegible]лгаатай нэгэ үе сагта ажа[illegible] зонуул Ильич тухайда уран [illegible], һонирхолтойгоор хөөрэһэн [illegible]. Революционер, агууехэ эр[illegible] дүлэтэмэ ажал ябуулгые, [illegible]

ДАНРИ ХИЛТУХИН

„Минии хото, минии Ленинград"

(ФРОНТОВОЙ БЛОКНОДҺОО)

Буряадай мэдээжэ поэт Д. Д. Хилтухин Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнай үедэ булад гуурһа буу зэбсэг хоёроо адли барижа тэмсэһэн баатар фронтовигуудаймнай нэгэн юм. Тэрэнэй дайнай үеын дэбтэрһээ хэдэн бүлэгүүдыень уншагшадтаа дурадханабди.

СИНЯВИНАЙ ХАБСАГАЙДА

Дарга Лютовэй* захиралта
дүүргэхээр
дары доошолбоб
хүүргэ тээшэ.
Гүйбэб арадаа
термос ашаад,
гартам найдамтай
ППШ автомат...
Намарай үдэр налгайхан,
ольһотой.
Найгажа сэнгэмэ гэхээр
зохисотой.
Гэбэшье мэдээ һэн
аюулта зүргэ тухай
минии гэнэн
зүрхэн.
Алдангүй хойноһоом
гитлерэй нохой
алахам гэжэ намай
дотороо бодонхой.
Снайперай буугайнгаа
шабха табихаа
сабшалаагүй нюдөөр
Духым дахаа...
гэжэ һэжэглээгүй байшабаб
юрэдөө,
гүйжэ термостейгээ
урагшалха
мүртөө.
Унабаб хахалан,
газар хамараараа.
Сабиргайм үһэ татаһан мэтэ
болоод,
саашалба ха буугай тобшо
еолоод...
«Хүн хүниие буудадаг юм
гэдэг,
Хүсэдөөр толгойень үгы
хэдэг
гэжэ обёоронгүй ябааб
оройдоо,
гунан дааган байбаб
хорёодтойдоо...
Зай, снайперай буугай
хоёрдохи тобшо
тархиим тудахань гү заатагүй..
Бү мэдэе,
тархиш шамай,
оройдоо,
бурхан шүдхэрөөшье мартажа
ороходоо.
Али энэ амаргалыем
алдангүй,
али амин толыем
Үлеөнгүй,
һомонь тудаха гү
мэргэнээр,
һоно шэнги гүнгэнэхэнь гү
энэ гэһээр», —
гэжэ би бодолгодо абтан
байхадаа,
галай ошондол
һүрэн харайхадаа,
годли мэтэ
гонзойһоор урагшаа
газар тэбэрин унабаб
тэрэл тушаа.
Гайхажа хэбтэхэ үшөө
мэдэрэлтэй,
гарта оронгүй үшөө
тэршэлхэ
эрхэтэй.
Могойшолон мухарибаб,
хорхойшолон хотирбоб.
Мэдэн гэхэдээл
миһэд гэжэ оробоб...
Тэрэ сагта тиигэжэ
мэдээ ороходом,
Түглыжэ байбал
түмэр хада
дээрэхэнэм.
Энеэдэ ханяадандаа
хадуурбаб байтараа,
«энээхэн немецэй һомо
эдибэш садатараа», —
гэһэн асуудал
бэрхэ тэрэ байдалай
гэршэнь болон
Гэнжэлбэ намай.
Сээршье, нүгэлшье үгы
хөөрхэн зүрхэм
сээжэ бэеһээн
хулжан һүрэхэм гэһэндэл,
гэб гэнтэхэн
амаараа
гаран алдаба,
баарһамни,
«Теэд бү яара» гэбэб.
«налгайра,
тэрэ үхэлэй үшөө
холол даа тама —
байра.
Дайсанай тобшо маниие
тойроо,
даланта бута руу
Шаагдан
Шамараа.
Түглыһэн хада гэһэм,
танк болоо, —
Таһаран байбал
амин голоо.
Аяар Германиһаа
Аюул татан, гараад.
аниргүй газардаа
эндэ бутараад,
наһа, һүлдөө
баража түргэн,
нангин Ленинградай
добуу мүргэн,
Гэмэлтэштэрээ һомо
тудаһан духатай,
гэбэшье намда бүри
туһатай.
Оршон тойрон намдуухан,
шэмээгүй.
Ори ганса хамхуул
Орбогошоно...
Намдуухан байдал
саг зуурын —
мэдээжэ,
наяршаха «набтаһаа» дайсан
нээжэ.
Бусайдаһан гэнжэтэ таныын
саанаһаа
булад каскаа харуулхатаим
сасуу
буугай тобшо
сооро
сохижо бираагүй,
халта дайраад.
Сэхэ саашалбаб түргэн,
баярһаад.
Хии мэтэ хнидэбэб,
эрмэлзэбэб,
хормэн мэтэ халюурбаб,
һэби зэбэ.*
Минэнүүд хойноһоом һубарижа
ороо —
Шэдэрбэ хажуурһаам
шэрэм бороо.
Зургаан минэ
зураганан сөөд,
Зулгаажа шадабагүй намайе,
тэнэрээд.
«Зугаахин лэ»шинелиим ганса
удара татаа.
Бусалгамнишье баһал
байлдаанай
шуургатай,
бута харгытай.
нүхэн ба
хуургаһатай.
Гээжэрхингүй ротынхидоо
хоолынь асарааб.
Гэрэлтэбэ нүхэдэйм шарай.
баярлааб.
Тиихэдэ Синявинай хабсагайн,
оройһоо
тобойжо харагдаа һэн
минии хото,
минии Ленинград.
мүнхэ туяагаараа хурсаар
бадараад.

* Капитан Лютов — ротын дарга.

* Һэби зэбэ — солбон, түргэн түжэр.

БЭРХЭШҮҮЛ ШАЛГАРБА

Һайн бэлэдхэлтэй залуу мэргэжэлтэдые олоор гаргахын тула ехэ анхарал табигдана. Һурагшадай мэргэжэл шадабари, мэдэсые элирүүлхын тула жэл бүри техническэ мэргэжэлэй училищинуудай дунда конкурс үнгэргэгдэнэ.

Училищинуудай һурагшадай дунда һаяшаг конкурс үнгэргэгдэжэ, тэдэнэй эгээл эрхимүүдынь республикын харалгада хабаадалсаха эрхэтэй болоһон юм. Техническэ мэргэжэлэй һуралсалай управлени тусгаар комисси бүридхэжэ, республиканска конкурс үнгэргөө.

Улаан-Удын 2-дохи ГПТУ-гай һурагша Олег Раднаев һайн бэлэдхэлтэй байжа, 3 час соо деталь бүтээхэ даабаряа 2 час 30 минута соо бүтээжэ, токарь мэргэжэлтэдэй дундаһаа эрхимлээ. Техническэ 1-дэхи училищиин һурагша Владимир Рябов хоёрдохи һуури эзэлээ. Слесарьнүүдэй дундаһаа 2-дохи ГПТУ-гай һурагша А. Заринов 1-дэхи һуурн эзэлбэ. Харин 13-дахи ГПТУ-гай һурагша И. Бусурманов хоёрдохи һуури эзэлээ.

Мүрысөөндэ хабаадалсаһан техническэ мэргэжэлэй олонхи училищиин һурагшад һайн бэлэдхэлтэй байгаа. Түрүү һуури эзэлһэн һурагшад үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдаба.

П. СИНИЦИНА.
техническэ мэргэжэлэй һуралсалай управленийн методическа таһагые даагша.

ХҮНДЭТЭ АЙЛШАД

«БАЙГАЛ» АНСАМБЛЬ СЭЛЭНГЫН АЙМАГАЙ КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДААР МҮНӨӨ АЙЛШАЛЖА БАЙНА. ЭДЭ ҮДЭРНҮҮДТЭ ТЕЛЬМАНЭЙ, ЛЕНИНЭЙ БОЛОН ХХ ПАРТСЪЕЗДЫН НЭРЭМЖЭТЭ КОЛХОЗУУДАЙ АЖАЛШАДАЙ ДУНДА ЕХЭ ПРОГРАММАТАЙ КОНЦЕРТ—НАЛДА ТАБИЖА. БҮГЭДЫЕ БАЯСУУЛАА.

РСФСР-эй ГАБЬЯАТА АРТИСТ Б. ЕГОРОВ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ГАБЬЯАТА АРТИСТКА К. ШУЛУНОВА, РСФСР-эй АРАДАЙ АРТИСТКА Ч. ШАНЮШКИНА ГЭГШЭДЭЙ СЦЕНЭ ДЭЭРЭ ГАРАЖА ЕРЭХЭДЭ, ХАРАГШАД НЭРЬЕМЭ АЛЬГА ТАШАЛГААР УГТАҺАН БАЙГАА.

МАРТЫН 16-да АЙМАГАЙ ТҮБ—ГУСИНООЗЕРСК ХОТОДО АНСАМБЛИИН КОЛЛЕКТИВ АЙЛШАЛЖА, ҺОНИН ПРОГРАММАТАЙ КОНЦЕРТЭЭ ХАРУУЛХА ЮМ.

В. САМБУЕВ.

ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО
ХИЛЫН ГААНАҺАА

ООН-до тараагдаба

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Лаостохи байдалтай дашарамдуулан, США-гай президент, Р. Никсондэ СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинай эльгээһэн бэшэгые СССР-һээ ООН-ой дэргэдэ байдаг түлөөлэгшын зургаан Нэгэдэмэл Нацинуудай Организацида тараагаа.

ИКП-гэй ЦК-гай пленум дээрэ П. Инграо элидхэл хэбэ

РИМ. (ТАСС). ИКП-гэй Центральна Комитедэй пленум Италиин Ком партиин генеральна секретарь Луиджи Лонгын түрүүлэлгэ доро мартын 16-да эндэ хүдэлмэрээ эхилээ «Коммунистнууд ба политическэ кризис» гэһэн элидхэл хэхэдээ. ИКП-гэй Политбюрогой гэшүүн Пьетро Инграо Италидахи правительственна кризисэй унжагайрһанай шалтагаанние дэлгэрэнгыгээр шэнжэлээ.

ИКП-гэй хүтэлбэри орон доторхи мүнөөнэй политическэ байдал нилээд шахардуу гэжэ тоолоһон дээрэһээ партиин ЦК-гай пленум зарлаха гэжэ шиидхээ гээд П. Инграо тусхайлан хэлэһэн байна.

Элидхэлшын хэлэһэнэй ёһоор, тусхай хүсэнүүд 1968 оной мэйн... гагдаһан парламентые та... абуулга хэнэ, һүүлшын хоёр... турша соо ажалшадай томо... нуудые хэһэнһээ уламжалан... союзуудай нягта жагсаалт... ябуулга хэдэг болоһые эмхи... гүй болгохо һэдэлгэ хэнэ.

Иимэ һэлэлгэдэ эсэргүүсэн... хыень бидэнэр партиие, хүдэ... шэн ангиие, олониитэ арал... уряалнабди. Парламентые... урид тараалгада эсэргүүсэн, ... эгээн лэ эрид шанга тэмсэл... Хархис хүсэнүүдтэ эсэргүү... дэмэл ябуулга католигуудай... үзэлтэй хубитай хамта хэхмэ... нэй үзэл баримталдаг бухы хүн... дые П. Инграо уряалаа.

Буруушаалгын недели эхилээ

НЬЮ-ЙОРК. ТАСС-ай корр. Гарри Фримен иигэжэ дамжуулна:

Вьетнамдахи «уршагта муухай» дайн байлдаанда эсэргүү буруушаалгын недели эхилээ. Ороной олон городууд болон элдэб районуудта демонстрацинууд болоо. «Вьетнамдахи дайн байлдаае болюулха ябуулганууд ые элсүүлхэ шэнэ комитедэй» эмхидхэһэн эдэ демонстрацинууд дайнда эсэргүү олон тоото организацинуудаар һайшаагдаа.

Нью-Йоркдо хэдэн зуун демонстрантнууд Вашингтоной талмайһаа олон километртэ ябажа, городой сэрэгэй албанда таталгын пунктда ошоо. Нёдондо жэлдэ Вьетнамда алуулһан городой 800 залуу хүнүүдэй нэрэтэй плакадуудые демонстрантнууд барижа ябаа. Американ бомбардировщигуудай зэрлиг добтолгонуудһаа уламжалан, һандаргагдаһан Вьетнамай городууд болон тосхоонуудай нэрэнүүд плакадууд дээрэнь бэшэгтэй байгаа. Дайнда эсэргүү ябуулганууд Нью-Йоркдо мартын 19-дэ эгээн лэ ехэ хэмжээндээ хүрэхэ юм.

Ороной нүгөө захадань, Сакраментэдэ (Калифорни штат) дайнай ветеранууд штадай хуули гаргалгын суглаанай байшангай дэргэдэ сугларааа. Тэдэнэр орденууд болон медальнуудаа США-гай гүрэнэй тугаар орёотдоһон хуурсаг дээрэ баярай оршон байдалда табиһан байна.

Чикагода болоһон амгалан ёһоной демонстрацинуудта хабаадаһан хэдэн зуун хүн сэрэгэй албанда таталгын пунктнуудай байшангуудай дэргэдэ ерээ. АП агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, 20 американ залуушуул сэрэгэй албанда таталгын карточкануудаа хахалжа хаяа. Вьетнамда дайлдаһаа арсаа.

Аюултай хараа шэглэл

ВАШИНГТОН. ТАСС-ай корр. Л. Жегалов иигэжэ дамжуулна:

Эб найрамдалай хэрэгтэ түбэгтэй хараа шэглэлээ Лаосто үргэлжэлүүлхээр США-гай правительствын һаанашалжа байные гадаадын хэрэгүүдэй талаар сенадай комиссийн заседани харуулжа үгөө. Сэрэгэй-политическэ шиидхэбэринүүдые абалгада конгрессэй дүүргэхэ үүргые комисси зүбшөн хэлсээ.

Лаосһоо, Америкын сэрэгэй алба хэгшэдые гаргахаа правительствын арсаһые комиссийн заседани дээрэ үгэ хэлэһэн үрэнэй секретарийн орлогшо Э. Ричардсон хамгаалха һэдэлгэ хээ. Ричардсонэй баталан хэлэһэнэй ёһоор, американ сэрэгэй алба хэгшэдые гаргалга 1962 оной Женевскэ хэлсээнүүдые сахилгада туһалхагүй болоно. Гэбэшье, эдэ хэлсээнүүд Лаосой газар дээрэ хариин сэрэгэй хүдэлмэрилэгшэдэй байрлалгые хоридог гэжэ бүгэдэндэ мэдээжэл. Лаосто США-гай правительствын мүнөө бэелүүлдэг хараа шэглэлһээ уламжалан һанаагаа зободог болоһон бусад хэдэн хуули гаргагшадай зүгһөө үгэ хэлэжэ, американ бухы зэбсэгтэ хүсэнүүдые энэ ороноо хүсэдөөр үгэ дуугуйгөөр гаргаха тухай сенатор Куперэй эрилтэ хэһэнэй һүүлээр Ричардсон энэ мэдүүлгэ хэһэн байна.

Лаостохи дайшалхы ябуулганууд болюулхые США хүсэнэгүй гэжэ ойлгохоор Ричардсон хэлэһэн байна. Лаосые бомбодолгые үргэлжэлүүлхэ һайшаал конгрессһээ абахые правительство хүсэнэ гээд гүрэнэй секретариин орлогшо хэлээ.

Хэрбээ «Лаос руу саг үргэлжын сэрэгэй частнуудые эльгээхэ шухала болоод байгаа һаань, конгрессэй зүгһөө зүбшөөл абахань уялгата бэшэ гэжэ правительство тоолоно» гээд Ричардсон гадаадын хэрэгүүдэй талаар сенадай комиссийн заседани дээрэ мэдүүлээ. Ричардсонэй мэдүүлгын ёһоор правительство өөрынгөө һанаашалганууд тухай конгресстэ «юрэл мэдээсэн дуулгаха байна». «Ушар байдалые хараада абан, президентын абажа болохо ябуулганууудай ямар шэнжэтэй байха тухай мүнөө таахань бэрхэтэй» гээд Э. Ричардсон онсолон тэмдэглээ.

Правительствын түлөөлэгшэдэй нимэ мэдүүлгэнүүд конгрессменүүдэй болон хэблэлэй һанаае бүри ехээр зобооно.

Оршон байдалые ... шахардуу шанга болг...

ВАШИНГТОН. (ТАСС). «Бо... игл» гэжэ американ судна К... жодо хамаатай үһан соо та... ябаһан зангаараа гээд гүрэ... партаментын түлөөлэгшэ Р. ... клоски мэдүүлээ. Американ за... хидай мэдүүлгын ёһоор, Та... дахи Саттахип гэжэ американ... гэй баазада бомбонууд болон ... бусад хэрэгсэлнүүдые США-һаа... шажа ябаһан энэ судные «... гаалһан экипажынь» гартаа... Камбоджын эрье шадарай ... ороһон байгаа.

Камбоджын правительство «... бия иглые» Камбоджын Сиану... портдо оруулха гэжэ шиидэ... Макклоски заагаа. Камбоджын п... тельство судныи хөёр америка... росые байрлуулха зүбшөөл... «Коламбия иглые» хамгаала... роо абахын тулада Камбоджы... маатай үһа руу американ ... оруулха зүбшөөл үгэхыень Ка... жын правительствые гуйха ... США-гай хэрэгүүдээр Пно... байдаг саг зуурын этигэмжэ... рэнэй департамент заабари үгө...

Хэрбээ «Коламбия иглые» К... жын засагаархидай өөһэдыгөө... гаалалга доро абаа һаань, с... тэрэнэй командые бусааха ... США ороллого гаргаха гээ... клоски хэлээ.

Дипломатическа хэмжэнүүд... тахые хүлеэнгүйгөөр, США К... жо шадарай оршон байдалые ... дуу шанга болгоно.

АП агентствын мэдээ... ёһоор, олон уласуудай мэдэлэй... боджо шадарай үһан соо ам... сэрэгэй 9 корабль, тэрэ тоодо... сантна судна оруулгаданхай,

Колонизаторнууд хохидолдо ороно...

ДАКАР. (ТАСС). Гвинейдэ (Бисау) сүлөөрэлгын тэмсэлэй хойто фронт дээрэ Португалиин колонизаторнууд схэ хохидолдо ороо. Эндэ африкан патриодууд дайсанай хэдэн олон түшэглэлгын пунктнуудые, бүхэлэгдэһэн баазануудые усадхаад, добтолхы ябуулганууддаа үргэлжэлүүлэн, эхэ ороноо хариин эзэмдэлгэһээ сүлөөлнэ.

Гвинейн ба Ногоон хушуунай аралнуудай бэеэ даанхай байдалай африкан партиин коммюнике соо мэдээсэгдэһэнэй ёһоор, энэ жэлэй имагтал февраль һарада, мүн мартын эхиндэ Португалиин сэрэгэйхидэй зүгһөө 60 солдат ба офицер алуу... байлдаанай поли дээрэ олон шо... һан сэрэгшэд, дайшалхы ... үлөө.

Африкан патриодуудай сүлөө... гын хүсэнүүдые гансаардуулы... Лиссабоной засагаархидай али ... һэдэлгэ гаргаашье һаань, ... урагшагүйдөө гээд коммюник... тэмдэглэгдэнэ. Бухы түрүү ... долто хүн түрэлтэн шэнги Аф... бэеэ даанхай ороноуд Гвинейн... сау) сүлөөлхын түлөө тэмсэ... үргэн ехэ дэмжэлгэ үзүүлһэн ... раа.

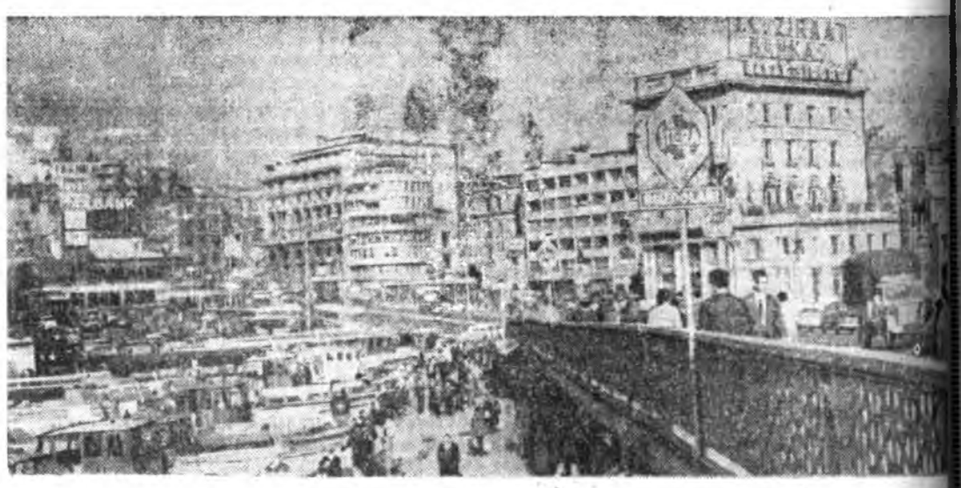

ХАРИИН ГҮРЭНҮҮДЭЙ ГОРОДУУДААР
Турци. Стамбулай Порт шадарай хуби.
ТАСС-ай фотохронико.

«ГЭР ГУЛАМТАА СЭГНЭДЭГ»

Улаан-Удын «Прогресс» кинотеатрта һаяшаг «Гэр гуламтаа сэгнэдэг һаа» гэһэн үдэшэ үнгэргэдөө. Энэнь Совет Армида зорюулагдаһан байна. Сценариинь Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Советэй дэргэдэхи кинофикациин управленийн методическа кабинет бэлдэһэн.

Тус үдэшэ эмхидхэлгэдэ «Прогресс» кинотеатрай директор Ф. А. Можаров, ниитын советэй түрүүлэгшэ Н. В. Шапова, Улаан-Удын гарнизоной оркестр, облвоенкомадай хүдэлмэрилэгшэ В. Г. Голубев гэгшэд иланганаа эдэбхитэйгээр хабаадалсаа.

Фойе соо оркестр наадана. Айлшад, дайнай ветеранууд, харагшад залда орожо, уран зохёолой хүгжэмтэ монтаж һайшаана. Эдир пионернүүд сугларагшадые халуунаар амаршалаад, пимэрхүү үдэшэнүүдтэ хододоо уулзажа байхые уряа ха юм.

Һүүлээрнь Буряадай морин сэрэгэй дивизиондо ябалсаһан запасай ахалагша лейтенант О. А. Жеребцов, запасай подполковник Н. М. Туманов хоёр үгэ хэлэжэ, бултаниие һонирхуулба. Айлшадай үмэнэһөө майор В. Г. Голубев үгэ хэлээ.

Иимэ үдэшэнүүд Улаан-Удын «Дружба», «Октябрь», «Восток», «Эрдэм», «Родина» гэһэн кинотеатрнуудта мүнөө үнгэргэгдэнэ.

Б. КРИГЕЛЬ,
Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Советэй дэргэдэхи кинофикациин управленийн методист.

ШЭНЭ ЗҮЖЭГ

Захааминай соёлой ордоной дэргэдэ байгуулагдаһан арадай театр бии болоһон сагһаа хойшо хэдэн олон элдэб зүжэгүүдые табижа, аймагайнгаа ажалшадай һайхашаал, магтаалда яһала хүртэһэн байха.

Мүнөө Л. Рахмановай «Беспокойная старость» гэһэн зүжэг тус театрай коллектив бэлдэжэ, аймагайнгаа түбэй хүн зоной үзэмжэдэ табиба. РСФСР-эй болон Буряадай АССР-эй соёл-гэгээрэлэй габьяата хүдэлмэрилэгшэ В. Соболев энэ зүжэгые найруулан табиһан, уран зураааша А. Варанкин шэмэглэн гоёоһон байна.

Нүхэр Соболев профессор Полижаевай гол роль шадамар бэрхээр гүйсэдхэжэ, харагшадта халуунаар угтагдаа.

Театрай коллектив аймагайнгаа ажахынуудай холын гүүртэ, отаранудта ажалладаг малшадта шэнэ зүжэгөө харуулхаар бэлэдхэл хэжэ байнхай.

А. МОСКВИТИН.

УРАН ГАРТАНАЙ БЭЛЭГҮҮД

Үнгэрэгшэ недели соо Улаан-Удын пионернүүдэй байшанда эдир уран гартанай зурагуудай выставкэ харуулагдаба. Тэдээндэ республикымнай ниислэлэй олонхи һургуулинууд тусгаар стендүүдые бэлэдхэжэ, һайн һайхан зурагуудаар шэмэглэһэн байна.

Һургуулиин үхибүүд үнгэтэ һайхан байгаалиие, ажабайдалые шэртэжэ ой ухаандаа элдэб бодолнуудые оруулдаг. Тэдэнээ уран гараараа зураглан харуулхые хүсэдэгынь хэндэшье гайхалгүй. Улаан-Удын 44-дэхи һургуулиин 7-дохи классай һурагша Лена Яжинова олон дабхар байрын гэрнүүдэй бодхогдожо байные уралан харуулаа. Эндэхи хэдэн эдир һурагшад «Минии гэр» гэһэн темэдэ һонирхолтой зурагуудые табиба.

Эхин классуудта һурадаг, гарайнгаа шадабари гарган түршажа байһан манай бишыхан һурагшадай ямар бэлэг асарһаниие харанабди. Айлай газаагуур саһан «кукланууд» шабагдажа байна. 48-дахи һургуулиин 3-дахи классай һурагша Корнаков иигэжэ наадаха дуратай байгаа хаш. Нарһан тужа соо сэбэр түнгалаг агаарта үхибүүдэй хүтэрэлдөөд ябахые 35-дахи һургуулиин 3-дахи классай һурагша Света Гармаева зураһан байна. 22-дохи һургуулиин 4-дэхи «в» классай һурагша Галя Федоровагай «Хабарай шэнжэ» гэһэн зураг хүнэй анхарал татана.

Улаан-Удын И. И. Постышевой нэрэмжэтэ пионернүүдэй байшан соо ороод, эдир уран гартанай зурагуудые, фотовыставкэнүүдые харахадаа, гансахан байгаалиин гоё һайхан үнгые, мүнөө үеын эдир залуушуулай хүхюутэй согтой байдалые бэшэ, мүн замбуулин шэнжэлжэ байһан совет онгосонуудай, космонавтнуудай һара дээрэ буугаад байхыеньшье хаража һонирхохоор байна. Энэ выставкэ В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй алдарта ойдо зорюулагдаа.

Т. ЦЫРЕНОВ.

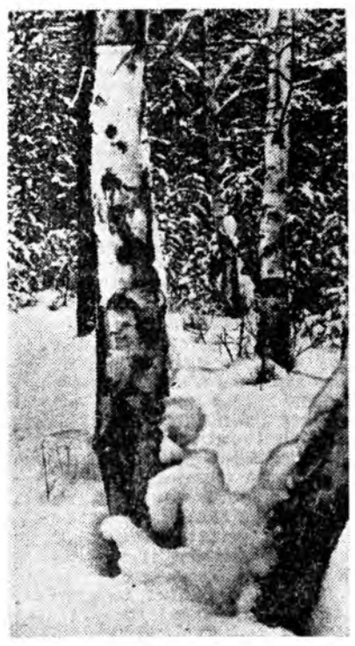

САЬАН, ХУҺАН.
П. БУРМАКИНАЙ фото.

ЗАЛУУ МЭРГЭЖЭЛТЭД ОЛОШОРНО

Хяагтын гидромелиоративна техникум дүүргэгшэдые үдэшэлгэ баяр ёһололой оршон байдалда үнгэрбэ. Олон залуушуул хүдөө ажахын мэргэжэл шудалжа, һайн бэлэдхэлтэйгээр түсхай дунда һургуули дүүргэбэ.

89 хүн техникум дүүргээ. Тэдэнэрэй дундаһаа Г. Н. Дурнева, Т. М. Дашиев, П. Д. Урусов, Л. К. Дмитриева, М. Я. Афанасьев гэгшэд эрхим сэгнэлтэтэй диплом абажа, ороддосо хэшээлтэйгээр һурадаг байһанаа харуулаа.

Саг зуура амарһанайнгаа һүүлээр залуу мэргэжэлтэд манай республикын, Шэтын, Эрхүүгэй областьнуудай болон Алас-Дурна зүгэй бусад область, хизаарнуудай колхоз, совхозуудта, үһанай ажахын, мүн проектнэ эмхи зургаануудта ажаллахаар ошохо юм.

КПСС-эй ЦК-гай майн (1966 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулалсан, колхоз, совхозуудай газар тариалан дээрэ амжалтатай һайн хүдэлхыень залуу мэргэжэлтэдтэ хүсэнэбди.

С. БАДМАЕВ,
техникумэй багша.

Спорт — ЗАГАҺАТЫНХИД ИЛАБА

Загаһатын совхозой соёлой байшан соо буряад барилдаагаар һаяхана мүрысөөн үнгэргэгдөө. Чисаанын, Худанай, Хэжэнгын, Загаһатын совхозуудай шандааһа шангатай, шамбай хүдэр бэетэй хубүүд эндэ олоороо сугларжа, хүсэеэ туршабад.

Загаһатын бүхэшүүл шалгаржа, командна тоогоороо 1-дэхи, худанайхид 2-дохи һууринуудые эзэлбэ.

Энээнэй һүүлээр хубиин түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн үнгэргэгдэбэ. Эдиршүүлэй дундаһаа Ц. Ханжаев (Могсохон), Н. Дашиев (Чисаана), А. Имеев (Загаһата) гэгшэд үсэд шанга тэмсэлэй һүүлээр түрүүлбэ.

Эрэшүүлэй дундаһаа Д. Шараллаев (Могсохон), Д. Дарибазарон (Загаһата), С. Бадмацыренов гэгшэд шалгарһан байна.

Николаев (Загаһата)—Шараллаев (Могсохон), Тышкеев—Аюшеев (Загаһата), Хожеев (Хэжэнгэ)—Чимитдоржиев (Могсохон), Потеев (Загаһата) — Бутуханов (Могсохон) гэгшэдэй хоорондо шанга тэмсэл боложо, харагшадые ехэтэ һонирхуулаа.

Бүхэ барилдаанда түрүү һуури эзэлһэн Загаһатын совхозой командада дамжуулгын шан болон совхозой профкомой, ВЛКСМ-эй комитедэй Хүндэлэлэй грамотанууд барюулагдаһан байна.

Д. ДАМБАЕВ.

Хэжэнгэ .

СЭНХИР ЭКРАНУУДТА

20 сагта—һүүлэй һонинууд. 20.15—«Ленинэй нэрэтэй холбоотой газарнуудаар» (буряад хэлэн дээрэ). 20.35—«Ленинэй үйлеэ». 21.30-һаа 03.30 болотор Москва харуулна: 21.30—Һүүлэй һонинууд. 21.45—«Автоинспекторэй бюллетень». 22.00—Киевэй телевиденийн программа. 23.15—Олоной һурадаг Ленинэй университет. 24.00—«Жигулиин домог» — баримтата телевизионно фильм. 00.15—«Һалгай дархан»—зурамал фильм. 01.30—«Мүнөө саг» — Соносхол, һонинуудай программа. 02.15—Ород арадай дуунуудай концерт.

ПРАВДА БУРЯТИИ МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Ленин мантай, манай урда» гэһэн гаршаг доро Улаан-Удын авиазаводой коммунис ажалай ударнигуудай үүсхэл тухай материалнууд. «Габшагай хоёр һара» гэһэн хүснэг соо республикын үбһэ ургуулаашадай ажал тухай. «Нөөсэнүүдээ эзэн ёһоор тоолохо» — С. Халтуевай статья.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Соносхолнууд, элидхэлнүүд, үгэ хэлэлгэнүүд». В. Пешняевай статья. «Коммунист жэшээ харуулна» гэһэн В. Орловой корреспонденци. А Хахаловай «А... шадые коммунис ёһоор хү... жүүлгэдэ үндэһэ яһатай... олон уласай тала» гэһэн ста... гай түгэсхэл.

Гурбадахи хуудаһанда: «... хэй ойн баярта бэлдэнэ» ... гаршаг доро сугтлуулгдаһан ... материалнууд. «Амаралтын ... бүһэлүүр тухай».

Дүрбэдэхи хуудаһанда: ... ай, АПН-эй корреспондентн... мэдээсэлнүүд. Хилын сам... һонин.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонуу...

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора—54-54, приёмная—54-93, зам. редактора—68-08, зам. редактора—62-62, ответ, секретаря—50-52, зам. ответ. секретаря—66-78, отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства—64-90, 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промышленности и строительства—61-35, советского строительства и быта—69-58, культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—67-81, информации—34-05, общественная приёмная—56-62, машинное бюро—57-63, фотолаборатория—33-61.